

GESTALTNINGSPROGRAM

DETALJPLAN FÖR VÄSTLÄNKEN

STATION HAGA

SLUTRAPPORT 2015-12-02

SWECO
Sustainable engineering and design

white

Förord

Arbetet med gestaltningsprogram för detaljplanen för Västlänkens station Haga är ett samarbete mellan Sweco Architects och White arkitekter. Swecos uppdrag har varit samordning och framtagande av en övergripande del gemensam för alla tre stationer: Station Centralen, Station Haga och Station Korsvägen (sida 04-15). White har gjort fördjupningsdelen för Station Haga (sida 16-41). Det avslutande kapitlet har gjorts gemensamt (sida 44-45). Arbetet har utförts i dialog med flertalet representanter för Göteborgs Stad m.fl.

Illustrationer, visualiseringar och collage är gjorda av White arkitekter om inget annat anges.

Kontakt

UPPDRAGSGIVARE

Stadsbyggnadskontoret
Köpmansgatan 20
Göteborg

Projektleddare Station Haga:
Sandra Trzil
sandra.trzil@sbk.goteborg.se

ARBETSGRUPP

Sandra Trzil, Stadsbyggnadskontoret
Nathalie Mair,
Stadsbyggnadskontoret
Johanna Almgren, WSP

REFERENSGRUPP

Representanter från:
Stadsbyggnadskontoret
Trafikkontoret
Park- och naturförvaltningen
Kulturförvaltningen
Fastighetskontoret
Stadsdelsförvaltning Centrum
Stadsdelsförvaltning Majorna-
Linné
Trafikverket
Västtrafik

KONSULT SWECO

Uppdragsledare:
Henrik Fogelklou
Handläggande landskapsarkitekt:
Urban Rickardsson
Landskapsarkitekt och
processledare:
Elisabet Ebeling
Handläggande bebyggelseantikvarie:
Elin Bäckersten

förnamn.efternamn@sweco.se

Sweco Architects AB
Gullbergs Strandgata 3
Box 2203
403 14 Göteborg

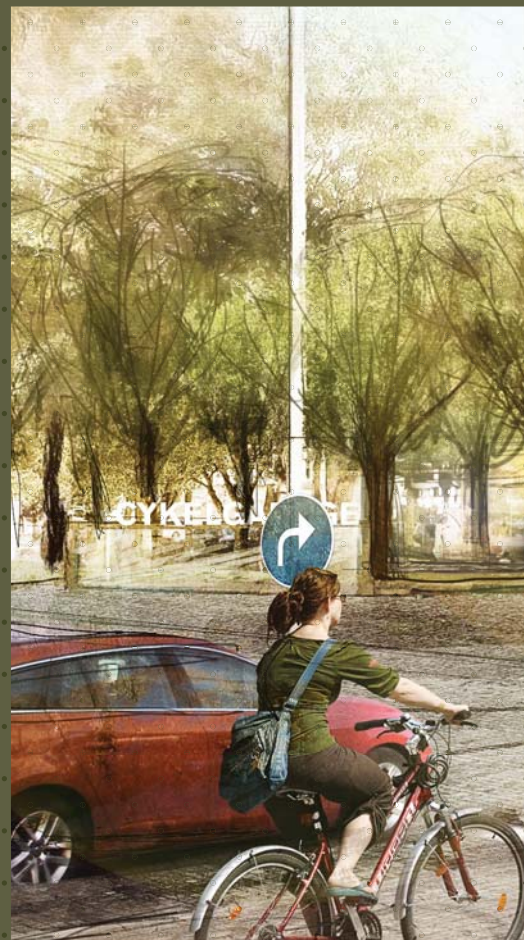
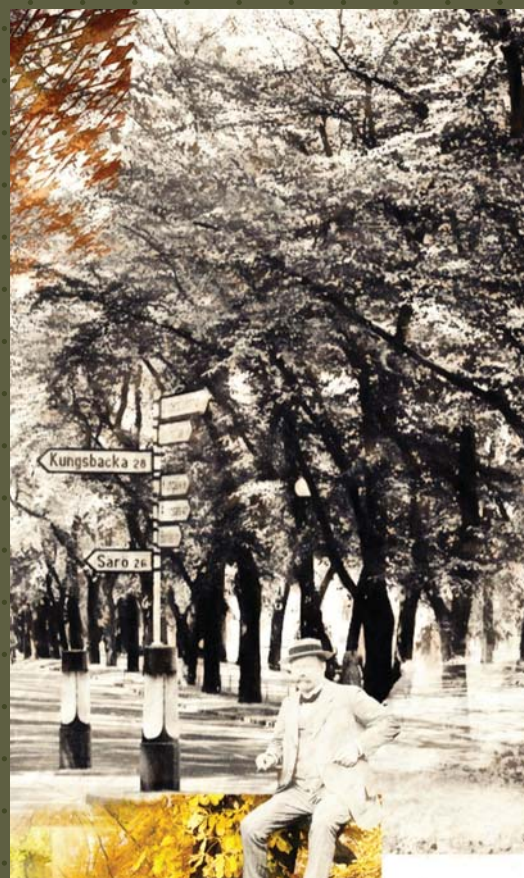
KONSULT WHITE

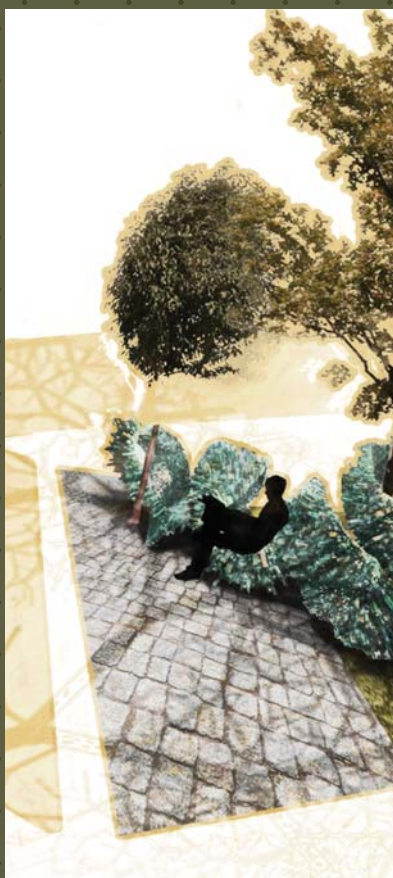
Uppdragsledare:
Louise Didriksson / Gunnar Stomrud
Ansvarig landskapsarkitekt:
Niels de Bruin
Medverkande: Karin Sjödin, Kajsa
Sperling, Jeroen Matthijssen, Britta
Wikholm, Simon Sköld

förnamn.efternamn@white.se

White arkitekter AB
Magasinsgatan 10
Box 2502
403 17 Göteborg

Innehåll

04 Övergripande del

Bakgrund

Underlag för gestaltningsarbetet

Utgångspunkter för gestaltning

Indikatorgrupper

16 Stationen och staden

Området

Förutsättningar

Platsens roll idag

Utmaningar och potential

Vision: Att väva ihop kulturhistoria med nutid

Sex nyckelbegrepp

24 Upplevelse i ögonhöjd

Lugn och trygg rörelse

Mötesplatser för de på språng och i vila

Rörelser och visuella kopplingar

Orienterbarhet

Konst - en del av helheten

Integrerad byggnad

Urban natur

Belysning

34 Stadsrumsplan

Bytespunkt i Kungsparken

Pusterviksplatsen

Smyrnatorget

Gator

43 Processen framåt

Fortsatt arbete

Bakgrund

Västlänken kommer att innebära stora förändringar för Göteborg. Bland annat medför de tre nya stationerna att fler delar av staden kommer att ligga i ett läge nära en tågstation, vilket bland annat underlättar regionförstoring och en ökad arbetspendling. De nya kommunikationsmönstren kommer även att innebära att staden runt stationerna behöver anpassas efter de nya förutsättningarna. Stationsentréer med upp- och nedgångar behöver byggas och nya torg och gator skapas.

Bland förberedelserna för Västlänken ingår i Göteborgs Stads arbete att ta fram nya detaljplaner för de områden som fysiskt förändras av Västlänken. Detaljplanerna ska möjliggöra utbyggnaden av Västlänken och tillskapa byggrätter. Detaljplanerna ska också möjliggöra utveckling av områdena där stationerna ligger samt säkra stadbyggnadskvaliteter, kulturhistoriska och arkitektoniska värden.

De offentliga rum som skapas och utvecklas inom detaljplanerna kommer att spela en avgörande roll för hur staden upplevs och används under lång tid framöver. Områdena kring stationerna blir de platser man först ser när man anländer till Göteborg – dessa platser blir nya entréer till Göteborg. Många människor kommer att röra sig på platserna varje dag, både resenärer och de som besöker områdena eller rör sig genom dem i andra ärenden.

Syfte

Som ett led i arbetet med detaljplanerna har gestaltningsprogram tagits fram. Syftet med gestaltningsprogrammen är att sätta ramar och principer för planområdenas utformning. De ska vara vägledande för fortsatt planering, utformning och projektering av Västlänkens möte med staden. Gestaltningsprogrammen har som mål att säkerställa en övergripande hög kvalitet och ambitionsnivå för de tre områdena. Gestaltningsprogrammen ska också kunna ligga till grund för arkitekttävlingar. Tre gestaltningsprogram tas fram, ett för vardera detaljplan:

- Station Centralen
- Station Haga
- Station Korsvägen

Dessutom har ett gestaltningsprogram tagits fram av Trafikverket, som bland annat behandlar de tekniska anläggningar och servicetunnelmynningar som syns ovan mark utanför stationslägena.

Avgränsning

Gestaltningssprogrammen för detaljplanerna beskriver de offentliga rummen ovan mark medan miljöerna i stationerna under mark beskrivs i Trafikverkets gestaltningssprogram. Gestaltningssprogrammen för detaljplanerna hanterar inte vad som händer på dessa platser under byggtiden. Detta hanteras i andra processer, i samarbete mellan Göteborgs Stad, Trafikverket med flera. Arbetet med gestaltningssprogrammen har skett i dialog mellan Göteborgs Stad, Västtrafik, Trafikverket med flera.

Del i Västlänken	Ansvar
Västlänkens tunnel och spår, tekniska anläggningar, station under mark	Trafikverket
Stationsbyggnader/uppgångar	Trafikverket, Jernhusen, Västtrafik, Akademiska Hus
Detaljplaner, bygglov med mera	Göteborgs Stad
Offentliga rum i staden; gestaltning och förvaltning	Göteborgs Stad

Aktörer med olika ansvarsområden. Tabell Sweco

Om Västlänken

Västlänken är en 8 km dubbelspårig järnväg som till största delen ska förläggas under jord med stationer i de centrala delarna av Göteborg. Nya underjordiska stationer kommer att byggas vid Göteborgs Central, vid Haga Kyrkplan och vid Korsvägen. Projektet syftar till att skapa en mer attraktiv tågtrafik såväl lokalt, regionalt som nationellt. Längs med järnvägstunneln finns förutom stationsbyggnaderna några tekniska anläggningar och servicetunnelmynningar som syns ovan mark.

Tidplan för Västlänken:

- Byggstart för Västlänken beräknas till år 2018.
- Invigning beräknas till år 2026.

Tidplan för detaljplanerna:

- Detaljplan för Station Centralen: granskning av planförslag beräknas till våren 2016 och antagande av den nya detaljplanen hösten 2017.
- Detaljplan för Station Haga: Granskning av planförslag beräknas till våren 2016 och antagande av den nya detaljplanen hösten 2017.
- Detaljplan för Station Korsvägen: Samråd för planförslag beräknas till hösten 2015, granskning av planförslag under 2016 och antagande av den nya detaljplanen till hösten 2017.

Om planområdena och dess omgivningar

Planområdena är tre platser i Göteborg med unika förutsättningar vad gäller omgivande stadsdelar och infrastruktur, historia, användning, flöden och arkitektur. Inom varje område finns också skillnader, ibland stora, mellan olika platser. Varje station kan därför ha sina specifika förutsättningar:

Station Centralen

– *huvudentré till Göteborg och del i en större stadsomvandling*

Den nya stationen vid Göteborgs Central ger stationsområdet en ny framsida mot norr. De planerade tre stationsentréerna ligger i en öst-västlig riktning och kopplas genom mittuppgången till den axel som börjar med stationsbyggnaden vid Drottningtorget och fortsätter genom Nils Ericsonterminalen. Här samlas viktiga kollektivtrafikflöden och verksamheter samt arbetsplatser vilket genererar stora flöden av fotgängare.

Den fysiska miljön runt Göteborgs Central kommer att förändras och i framtiden också utvidgas mot Hisingen via den nya bron och mot den nya stadsdelen i Gullbergsvass som nu planeras. Aktiviteten i området kommer att öka kraftigt i samband med denna omvandling, som innebär fler boende i närområdet, betydande ökning av arbetsplatser samtidigt som området fortsätter vara ett viktigt område för stadens kommunikationer. Station Centralen förväntas fortsatt få flest antal besökare av de tre stationerna i Västlänken och blir en ny entré till Göteborg.

Station Haga

– *del i befintlig stadsväv med höga värden*

Station Haga placeras under Haga Kyrkoplan och Kungsparken, Hagakyrkan och Nya Allén. Stationen blir en ny bytespunkt mellan tåg och stadstrafik, framför allt västerut. Stationen ger ökad tillgänglighet till lokala målpunkter som Göteborgs Universitet, Innerstaden och utbyggnadsområden runt Järntorget och Södra Älvstranden. Station Haga ligger i en del av staden som präglas av rik blandning av bostäder, arbetsplatser, utbildning och kommersiella verksamheter. Området består också av stora parktytor med höga natur- och kulturvärden samt sociala värden. Haga är en av Göteborgs tätast befolkade och mest fotgängarvänliga stadsdelar.

Den nya stationen byggs i en känslig miljö mellan stadsdelarna Haga och Vasastaden. Området är av riksintresse för kulturmiljövården. Stationsentrén vid Pustervikskajen och huvudentrén i Kungsparken är stationens tydligaste bidrag till stadsmiljön. Huvudentrén ligger i det gröna allé- och parkstråket Kungsparken. Entrén vid Pustervik ligger på den gatstensbelagda kajen invid Rosenlundsbrons granitfäste. Stationsentrén i söder införlivas i en kommande ombyggnad av Handelshögskolan.

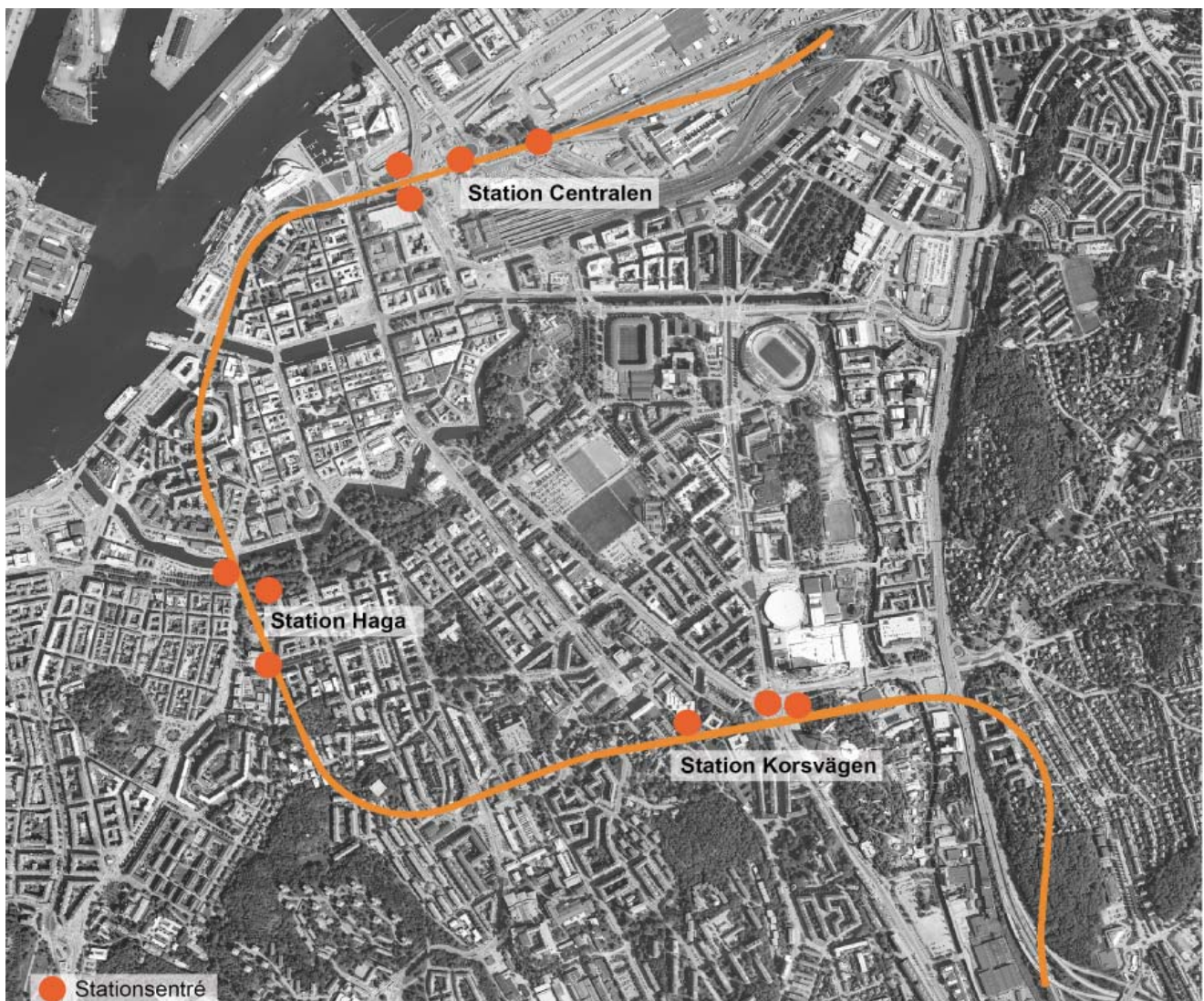
Station Korsvägen

– *förstärkt knutpunkt i komplex miljö*

Korsvägen är en heterogen plats som präglas av flera historiska tidslager. Korsvägen uppvisar en rik blandning av intensiv trafik, verksamheter, evenemang och varierad bebyggelse. Korsvägen är en aktiv plats med periodvis mycket stora flöden av människor. Det är framför allt en plats som man passerar. På morgon och eftermiddag är det pendlare på väg till och från sina dagliga målpunkter som dominerar platsen. Senare på kvällarna

och under helgerna dominerar besökare till evenemang. Ett antal större målpunkter finns runt Korsvägen exempelvis Liseberg, Svenska Mässan och Universeum. I Renströmsparken och runt Näckrosdammen finns ett större lugn med stora öppna parkytor som är relativt glest befolkade. De kringliggande utbildningslokalerna gör att det är studenter som dominerar området under dagtid.

Den nya stationen med sina tre entréer förstärker Korsvägens roll som en av de viktigaste knutpunkterna i Göteborg. De båda stationsentréerna vid Korsvägen ger möjlighet till snabba byten mellan tåg och spårvagn, buss och cykel, samt direktkoppling till evenemangstråket. Den tredje stationsentrén vid Renströmsparken kopplar till universitetet runt Näckrosdammen samt till Götaplatsen och Avenyn, men ingår inte i detaljplan för Station Korsvägen.

Översiktskarta Sweco/Göteborgs Stad

Underlag för gestaltungsarbetet

Det finns en stor mängd olika utredningar och rapporter som behandlar Västlänken. Det finns även dokument med riktlinjer kring utformningen av resecentra och den offentliga miljön i Göteborg. Syftet med följande genomgång är att förtydliga hur olika styrande dokument samverkar och överlappar.

KVALITETSPROGRAM FÖR DETALJPLANER FÖR VÄSTLÄNKEN
För gestaltungsarbetet är kvalitetsprogrammet det viktigaste dokumentet, som i sig är en sammanvävning av flertalet olika rapporter (Översiktsplan Göteborg, Vision Älvstaden med flera).

Kvalitetsprogrammet ska vägleda arbetet med såväl detaljplaner som gestaltung och genomförande för de stadsrum där järnvägen möter staden. För att kvalitetsprogrammet ska vara relevant och applicerbart i både pågående och kommande planarbeten är det utformat som ett gemensamt verktyg för de projektgrupper som arbetar med utformningen av detaljplanerna och platserna. Kvalitetsprogrammets syfte är att stärka de värden – de kvaliteter – som behövs för att platser, stråk och stadsrum i anslutning till Västlänken ska bli välfungerande och trivsamma. Det gäller för alla som reser, vistas, arbetar och bor, men också för alla dem som passerar platsen. Kvalitetsprogrammet har identifierat en kärna av tre utgångspunkter, vidare prioriterat fyra huvudkvaliteter, och till sist fördjupat dessa i ett antal riktlinjer.

Gestaltungsprogrammen för detaljplanerna tar vid där kvalitetsprogrammet slutar och fångar upp de kvaliteter som kan omsättas i konkret gestaltung av de offentliga rummen. I fortsatt arbete med utformningen av detaljplaneområdena ska det säkerställas att kvaliteterna i kvalitetsprogrammet uppnås. De prioriterade kvaliteterna beskrivs närmare på sida 13.

GÖTEBORGS STADS STADSMILJÖPOLICY

Göteborgs Stad har våren 2015 fyra stycken framtagna stadsmiljöpolicy: Stadens golv, Stadens Färg, Stadens Ljus och Stadens Möbler. Dokumenten är en övergripande policy för hur gator och allmänna platser ska gestaltas. Tanken är att stadsmiljöpolicy ska bidra till gemensamma utgångspunkter för val av markbeläggning, möblering, ljusarmaturer med mera. Målet är att gestaltungsningen ska tala samma språk och främja en väl genomtänkt och sammanhållen gestaltung som stärker Göteborgs karaktär. Policydokumenten utgår från en indelning i olika områden av staden.

De tre detaljplaneområdena faller inte naturligt in i områdesindelningen i policydokumenten. En analys behöver därför göras av vad i policyn som är tillämpligt och i vilka delar av detaljplaneområdet. Staden har förändrats sedan 2012 då de första dokumenten togs fram och kan komma att förändras än mer innan Västlänken byggs. Policyns grundläggande mål kan användas, men det viktigaste är att golv, färg och möbler gestaltas utifrån den aktuella platsens förutsättningar. Policydokumenten kan betraktas som en basnivå – det måste då bedömas om områdena kring stationerna bör behandlas med högre ambition.

Kvalitetsprogrammet för detaljplan
Konsult White

De olika stadsmiljöpolicydokumenten
Göteborgs Stad

Områdesindelning "Stadens golv"
Göteborgs Stad

TRAFIKVERKET'S GESTALTNINGSPROGRAM

Järnvägsplanen för Västlänken tas fram av Trafikverket. Det är formella handlingar som möjliggör markåtkomst för byggande av järnvägsanläggningen. För driftskedet hanterar järnvägsplanerna järnvägssträckningen ovan mark, tunnelanläggningen under mark, stationers uppgångar och andra anläggningar ovan mark som krävs för driften av anläggningen, till exempel ventilationsschakt och servicetunnlar. Gestaltningssprogrammet som tillhör järnvägsplanen är en avsiktsförklaring och ett måldokument för utformningen av projektet. På ett samlat och överskådligt sätt identifieras utformningsfrågor och formuleras principer och riktlinjer för hur dessa ska hanteras.

Gestaltningen av detaljplaneområdena ska förhålla sig till Trafikverkets Gestaltningssprogram för Västlänken. Detta eftersom de resenärer som rör sig på platserna upplever stationen under mark och miljöerna ovan mark som delar av samma resa – som brukare av det offentliga rummet och transportsystemet är det irrelevant vilken aktör som har ansvar, bara miljön fungerar i vardagen. Det är dock inte nödvändigtvis så att utformningen under mark styr utformningen av de offentliga rummen ovan mark.

VÄSTTRAFIKS ARKITEKTURMANUAL

Detta är ett dokument som beskriver hur Västtrafik vill att framtida stationsbyggnader ovan mark ska utformas. Syftet med manualen är att säkerställa att resenärens behov, krav och förväntningar blir tillgodosedda. Västtrafik vill bidra till igenkänning och trygghet för resenärerna genom att skapa en tydlig identitet och en samlad gestaltning av Västtrafiks byggnader. Västtrafik formulerar åtta designkriterier för utformningen av Västtrafiks byggnader samt riktlinjer för resecentrums utemiljö, byggnadens exteriör, entréer, byggnaders interiör, skyltning, belysning, tillgänglighet och hållbarhet. Vidare innehåller manualen materialpaletter.

På samma sätt som gäller för Trafikverkets gestaltningssprogram och stadens stadsmiljöpolicys, gäller att gestaltningen inom detaljplaneområdena ska förhålla sig till Västtrafiks arkitekturmanual utifrån en analys av den aktuella platsen.

STADSUTVECKLINGSPROGRAM - STUP

Stadsutvecklingsprogram arbetas fram för Centralenområdet och för området runt Korsvägen. Stadsutvecklingsprogram är Göteborgs Stads metod för att arbeta med frågor som berör ett större område än respektive detaljplan i denna del av staden. Det är även ett sätt att hantera frågor som berör både pågående planarbeten och detaljplaner där arbete kommer att påbörjas under kommande år. Stora infrastrukturprojekt och den omvandling och komplettering av bebyggelsen som beskrivs i dessa genomförs med start 2018 och fram till 2035.

Stadsutvecklingsprogram har bedömts vara det bästa sättet att presentera en samlad stadsbyggnadsidé i ett levande dokument som byggs på allt eftersom tiden går och nya frågor tillkommer att hantera. En viktig uppgift i arbetet är att vid flera tidpunkter föra dialog med göteborgare i olika åldrar.

Trafikverkets gestaltningssprogram
Konsultgrupp (White, Sweco m.fl.)

Västtrafiks arkitekturmanual
Konsult Wingårdhs

Skärmbild från dialogverktyg i 3D
Göteborgs Stad

Utgångspunkter för gestaltning

Byggandet av Västlänkens stationer och de allmänna platserna omkring ligger flera år framåt i tiden från tidpunkten då detaljplanerna och gestaltningsprogrammen tas fram. Vi kan idag uttala oss om värden och gestaltningsprinciper vi ser som viktiga och som vi tror kommer att ha giltighet även i framtiden, och vi kan uttala oss om hur arbetet bör bedrivas. Däremot kan vi inte idag bestämma exakt hur dessa platser ska se ut. Flera förutsättningar kan hinna förändras innan platserna är färdigbyggda.

Detta kapitel syftar till att förtydliga vilka övergripande utgångspunkter som ska gälla för det fortsatta gestaltningsarbetet med exempelvis disposition av ytor, vegetation, material och möblering.

Utgångspunkterna är resultat av den dialog som genomförts med berörda aktörer. I det fortsatta arbetet kan det också bli viktigt att ta hänsyn till andra utgångspunkter som inte finns beskrivna i det här gestaltningsprogrammet.

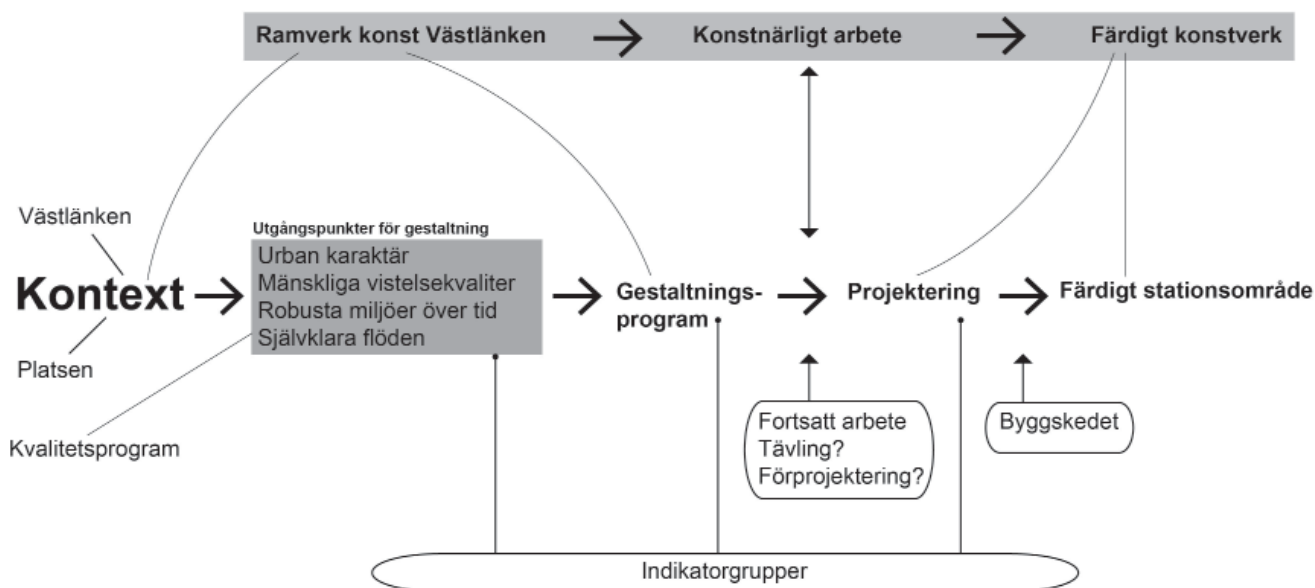
- De tre detaljplaneområdena ska behandlas utifrån sina unika förutsättningar. Utformningen kan bli olika mellan och inom områdena, men ska alltid ha en hög ambitionsnivå. Därför är en av de första utgångspunkterna att arbeta utifrån kontexten.
- Konst är ett tema som med fördel utgör en del av gestaltningsprocessen, och inkluderar speciella aktörer. Därför har också konst lyfts fram som en viktig utgångspunkt.
- De fyra kvaliteterna från kvalitetsprogrammet: Dessa beskriver viktiga kvaliteter som ska finnas i de offentliga rummen för att de ska fungera för olika behov. I gestaltningsprogrammet utvecklar vi kvaliteterna för att kunna tillämpas platsspecifikt i gestaltningen.
- I allt gestaltningsarbete ska så kallade indikatorgrupper användas, som checklista för att säkerställa att de offentliga rummen får sådana kvaliteter och funktioner att de verkligen blir attraktiva för alla.

Kontext

– Vad innebär det att arbeta platsspecifikt?

Den specifika platsen och dess kontext är den övergripande utgångspunkten för gestaltningen. Kontext syftar i denna text både till fysiska och icke fysiska sammanhang med koppling till platsen.

Gestaltningen bör förhålla sig till kontexten både fysiskt och betydelsemässigt. Vi förstår, läser och tolkar det fysiska rummet utifrån vad det lärt oss, vad det betyder och representerar. Det fysiska rummet förmedlar bilder, associationer och skapar minnen. I växelverkan mellan rummet och oss uppstår platsen. Precis som vi förändras platsen och staden ständigt. Staden, de offentliga rummen och platserna kring de nya stationerna är resultatet av olika tiders gestaltning, tillägg och förändring, och av användningen av stadsrummet. Det är viktigt att tillvarata de befintliga platserna och uttrycken som formar dessa i gestaltningen av de tillägg och förändringar som Västlänken och dess stationer innebär.

Figur över gestaltningsprocessen. Illustration Sweco

En förutsättning för gestaltningsarbetet är riksintresse enligt miljöbalken för kulturmiljövården, Göteborgs innerstad [O 2:1-5]. Ett riksintresse för kulturmiljö är ett geografiskt område som bedömts vara av nationell betydelse på grund av de kulturhistoriska värden som finns i området. Förändringar och utveckling av den fysiska miljön inom ett riksintresse ska ske med hänsyn till de kulturhistoriska värdena. Det innebär att riksintresseområdet Göteborgs innerstad ska vara både en planerings- och gestaltningsförutsättning. Stationsområdena ligger helt eller delvis inom riksintresseområdet.

Förberedelserna för Västlänken visar att det kommer bli stora ingrepp i riksintresset, i stadsbilden och i kulturmiljöer. Om de materiella uttryck som förmedlar riksintresset påverkas negativt riskerar riksintresset att påtagligt skadas. Påtaglig skada på riksintresset kan innebära att kompensatoriska åtgärder blir aktuella. Gestaltningen kan mildra påverkan och skadan på riksintresset genom att tilläggen och förändringen medvetet förhåller sig till riksintressets fysiska uttryck. Det är alltså både för att minimera skada och för att skapa mervärden som kulturmiljön behöver vara en del i gestaltningsarbetet.

Konstnärligt arbete

Konst är en viktig del av såväl den inre som den yttre stationsmiljön. Konstverk ska integreras och gestaltas utifrån varje stationsområdes förutsättningar och sammanhang.

Arbetet med konsten i Västlänken ska utföras samordnat med samtliga berörda konstorganisationer. Göteborgs Konst för Göteborgs Stad, Statens konstråd för Trafikverket och Västra Götalandsregionens konstenhet för Västtrafik. En viktig målsättning för det konstnärliga arbetet är ett stadsrum där konst, landskapsarkitektur, och byggnader samverkar och stärker varandra. Samverkan och integration behöver dock inte innebära samma gestaltungsuttryck.

Ett ramverk eller program för det konstnärliga arbetet bör tas fram som underlag för upphandling av konstnär. I det dokumentet bör utgångspunkter specifikt för det konstnärliga arbetet förtydligas. Konsten kan användas för att nå den övergripande ambitionen i gestaltungsarbetet. Samtidigt måste utrymme ges för den konstnärliga friheten. Olika former av konstnärlig gestaltung i de offentliga rummen i anslutning till Västlänken ger möjlighet för samtidskonsten att skapa möten och dialog med en bred publik. De konstnärer som kommer att anlitas bör få möjlighet att överraska och lämna förslag som på förhand inte går att förutspå. Att ifrågasätta och visa på alternativa synsätt bör vara en viktig målsättning för konsten. Konst behöver inte bara vara ett objekt, utan kan bestå av platsernas golv, väggar och tak. När konstnärer är utsedda bör de få möjlighet att vara delaktiga och påverka det platsskapande arbetet i stort.

"En miljö med konst gjord för platsen signalerar långsiktighet, kvalitet och djup samt trygghet och omsorg om platsen. Om platserna och miljöerna kring de tre stationerna där olika gestaltungs-kompetenser och medborgarperspektiv samordnas tidigt i processen kommer resultatet bli mer tilltalande och omtyckt."
(Ur PM: Konsten och Västlänken, Göteborgs Konst 2014-10-16)

Konstnärligt gestaltat torg i Sankt Gallen, Schweiz av Pipilotti Rist och Carlos Martinez. Bildkälla Sweco

Prioriterade kvaliteter från kvalitetsprogram

Kvalitetsprogrammet lyfter fram vilka kvaliteter som ska uppnås för att platser, stråk och stadsrum i anslutning till Västlänken ska bli välfungerande och trivsamma. Här kan du läsa om dessa kvaliteter. Några av de viktigaste begreppen har förtydligats och konkretiserats för att kunna tillämpas mer konkret i arbetet med gestaltningen:

Urban karaktär

"En urban miljö karakteriseras av en täthet av människor och utbud, och den präglas av alla som lever och verkar i staden. Stadsrummen runt stationerna ska ge en bild av staden, både dess historia och framtidsambitioner. Bra platser är en del i det sammanhängande stadslandskapet samtidigt som de präglas av den lokala karaktären – dess hus, människor och verksamheter. På så sätt kan det lokala stadslivet berika den urbana mångfalden."

Utformningen av planområdena ska förhålla sig till befintliga karaktärer och värden, och använda dessa som en tillgång för att skapa intressanta miljöer. Områdets eller platsernas unika identiteter ska tydliggöras. Det finns stora skillnader i förutsättningar för de olika stationsområdena: Vid Centralen ska ett nytt stadsområde byggas, i Haga handlar det om en befintlig kulturhistorisk värdefull stads- och parkmiljö medan Korsvägen rymmer både aktiv knutpunkt för resande och en lugnare parkmiljö. Områdena kring stationerna ska få en sådan karaktär att man lätt känner igen sig och kan orientera sig. Den fysiska utformningen av det offentliga rummet inom planområdet ska göras på ett sådant sätt att den ansluter och bygger en bro till omgivande stad. Hela planområdet är en viktig del av stadsväven, och det är viktigt att baksidor inte uppstår.

En förutsättning för urban karaktär är att stadsrummen möjliggör för flera funktioner på en plats. Exempelvis måste ytorna anpassas för maximala resenärsantal, men också fungera vid lågtrafik när färre människor rör sig där. För att lyckas att skapa den eftersökta urbana karaktären är det angeläget att platserna utformas för att fungera under dygnets alla timmar och under hela året.

Mänskliga vistelsekvaliteter

"Människor stämmer träff vid knutpunkter. Människor gillar att vara där andra är. För att skapa trygga och intressanta vardagsplatser vid stationerna måste stadsrummen långsiktigt och konsekvent freda utrymmen för behagliga vistelsezoner, för möten, väntan eller vila."

En grundläggande funktion är att flödena fungerar på platserna. Samtidigt ska platserna bjuda på ytterligare mänskliga vistelsekvaliteter. Vistelsezoner och viktiga stråk får inte "krocka", utan samspela för att stärka tryggheten i att se och synas. För att en plats ska ha en vistelsekvalitet måste den uppfattas som trygg.

De vistelsekvaliteter som platserna programmeras för måste anpassas efter de olika indikatorgrupperna (läs om indikatorgrupper på sida 15). En viktig aspekt som sannolikt är gemensamt för många grupper är ett önskemål om sittmöjligheter, vilket kan vara allt från tillgänglighetsanpassade soffor till sekundära sittplatser på murar.

Att arbeta med mänskliga vistelsekvaliteter kan även innebära att förstärka positiva sinnliga värden för syn, hörsel, lukt och känsel. Många människor uppskattar de värden som vegetation och blommor kan tillföra en plats. Vattenspeglar och rinnande vatten är också ofta uppskattade kvaliteter och del av ett gott mikroklimat.

Robusta miljöer över tid

"Urbana platser har ett rikt utbud på byggda, gröna och blå stadsrum. Tillammans ger de ett mångsidigt innehåll, som utgår från historiska strukturer och som tål att förändras över tid. För att tidigt locka människor att använda platserna och stråken bör de redan under byggtiden vara ett attraktivt tillskott för sin omgivning."

Stadsrummen och markgestaltningen ska ha en tidstålighet och flexibel utformning som möjliggör fler funktioner över tid. I arbetet med utformningen måste vi förhålla oss till platserna som de är nu, och som de kommer att se ut i framtiden, alltså både till befintliga och tillkommande värden. För att uppnå robusta miljöer över tid är det viktigt att platsernas identiteter och karaktärer värnas. De tillägg och förändringar som sker i miljön ska vara genomarbetade och förhålla sig till den befintliga platsen. Tillkommande gestaltning kan fungera igenkännande. Funktioner ska samordnas tekniskt och estetiskt för att skapa en sammanhållen miljö.

Självklara flöden

"Stadsrummen kring stationerna ska vara utformade för att tydligt prioritera gående, både de som kommer till platserna och de som ska byta i kollektivtrafiken. Det är gående och cyklister som använder stationerna och stråken för dem som måste kännas självklara i sin sträckning, vara trygga och gena, och vara väl sammankopplade med omgivande stadsrum och med resten av staden."

Orienterbarhet är ett nyckelbegrepp för att skapa självklara flöden. Stadsrummen ska gå att överblicka och innehålla orienteringspunkter. För dem som reser med Västlänken är platserna kring stationen en del av resan. Det ska gå att förstå och hitta fram genom miljön ända från den omgivande staden via stationsbyggnaden och ner till perrongen, eller tvärtom. Med hjälp av gestaltning ska flödena inom planområdet förtydligas. Det kan bland annat göras genom markmaterial, belysning och placering av utrustning. Gestaltningen kan även hjälpa till att visa prioriteringen av gångtrafikanter och cyklister. Trafikytor bör vara en del av platsens utformning men får inte styra platsernas gestaltning. Stationsentrén bör ges en tydlig utformning så att den är lätt att hitta till och känna igen. Genom ett medvetet förhållningssätt till siktlinjer kan viktiga element i omgivningen lyftas fram samtidigt som orienteringspunkter till omgivande stad skapas.

Indikatorgrupper

Platserna kring Västlänkens stationer ska kunna användas av alla – både resenärer och andra brukare av stadsrummen. Tillgänglighet handlar om fler grupper än funktionshindrade. För att arbetet med utformningen ska kunna bedrivas mera medvetet utifrån olika gruppers behov, ska följande "indikatorgrupper" användas att löpande stämma av mot:

- Många tillsammans: Till exempel skolklasser eller fotbollssupportrar. Detta kan kräva ytor att samlas på och möjlighet att överblicka platsen för att inte tappa bort någon.
- Svårt att orientera sig: Detta kan vara personer som inte kan läsa och som inte hittar i området, exempelvis turister. Även barn som börjar röra sig på egen hand mellan hem och skola, personer med kognitiva orienteringsbegränsningar och synskadade tillhör denna grupp.
- Cyklister: En god stadsmiljö för cyklister innebär att det bör vara snabbt, enkelt och säkert att cykla. Vidare är det för denna grupp viktigt med goda cykelparkeringsmöjligheter.
- Fysiska funktionsvariationer/begränsningar: Inkluderar alla som har fysiska begränsningar att röra sig, exempelvis personer med barnvagn, rullstolsburna eller personer som behöver rullator. De flesta personer är beroende av att ta sig fram med hjälp av hjul under någon period i livet. Gruppen kan också inkludera äldre och sjuka med specifika behov i den offentliga miljön, så som bänkar eller tillgängliga toaletter.

1. MÅNGA TILLSAMMANS

2. SVÅRT ATT ORIENTERA SIG

3. CYKLISTER

4. FYSISKA FUNKTIONSvariationer/BEGRÄNSNINGAR

Sektion 1:1000

Den engelska landskapsparken,
med iscensatta platser runt varje krök

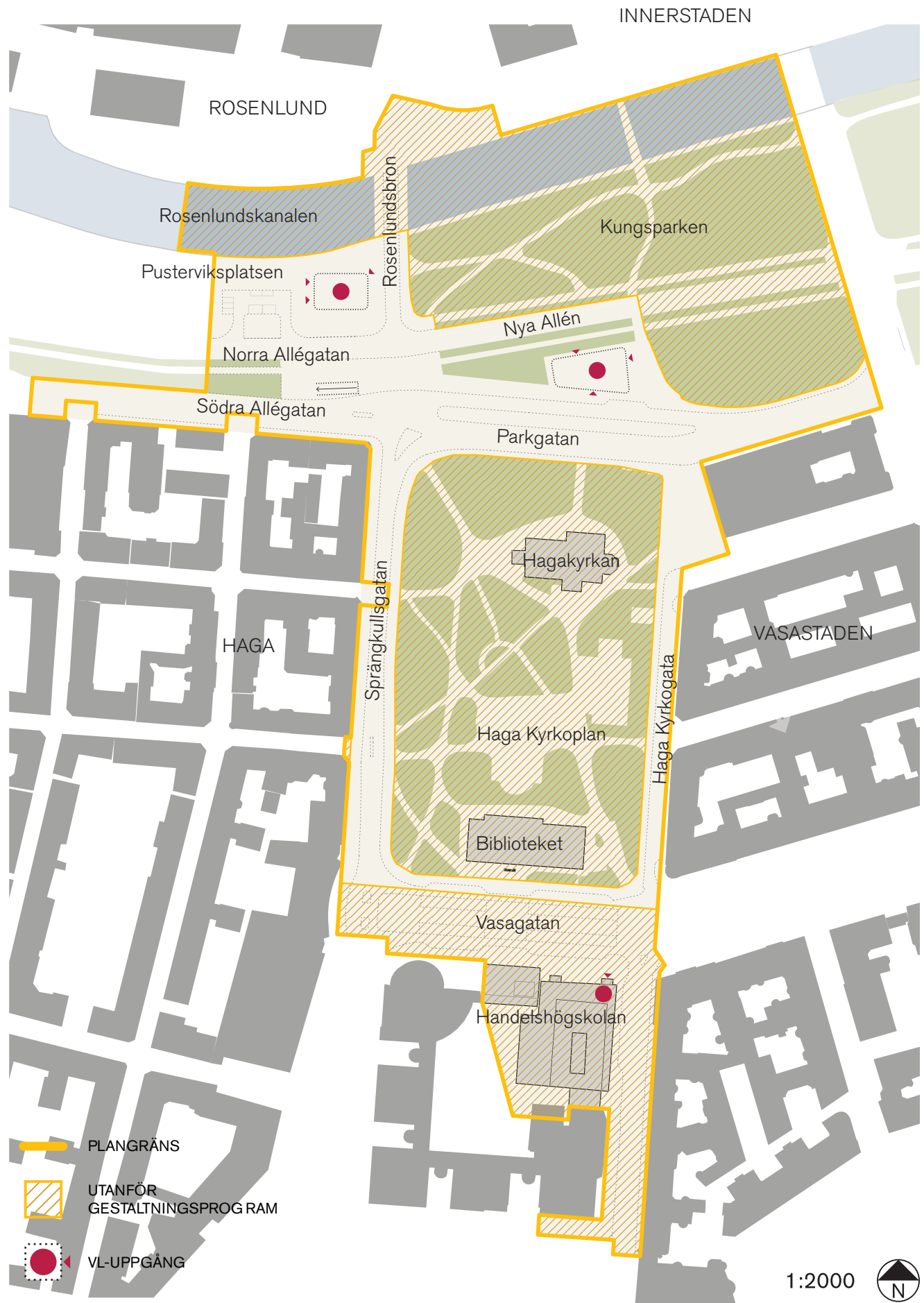
Stenstaden Vasastaden möter trästaden Haga

Allén som ett grönt bälte för luft och ljus till den nya staden

Stationen och Staden

Området

Förutsättningar

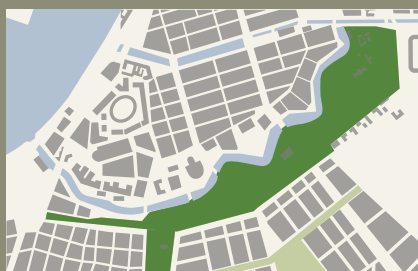
Utgångspunkter för gestaltungsprogrammet är dels den befintliga stadsväven och dels de historiska lager som har format platserna. Båda är viktiga att hantera och förstå för att kunna utveckla en passande och genomtänkt gestaltning för det framtida området kring Station Haga.

Övergripande strukturer

STADSDELAR

Fyra stadsdelar och karaktärer möts inom planområdet. Innerstaden som via Kungsparken kopplar ihop den centrala delen av Göteborg med Haga Kyrkoplan. Rosenlund och Pustervik som historiskt har fungerat som lastkaj men som idag är präglad av Feskekörka och ett upprustat kaj- och gatustråk. Arbetarstadsdelen Haga, Göteborgs första förstad och det borgliga Vasastaden som båda är präglade av rutnätsstaden och det parisiska esplanadsystemet.

KUNGSPARKEN

Kungsparken anlades under 1840-talet och hämtar sin karaktär från den klassiska engelska parken. Tanken är att man ska få en komprimerad upplevelse av olika naturtyper när man flanerar igenom det gröna bältet. Parken består av olika rumsligheter med olika karaktärer. Idag innehåller parken hög ekologisk mångfald, många gamla träd med höga natur- och kulturvärden. För boende i angränsande områden utgör parkytorna en grön lunga och fungerar som viktiga platser för rekreation.

VALLGRAVEN ROSENLUNDSKANALEN

Vallgraven var fram till 1800-talet främst ett befästningsverk. Området utanför vallgraven var fram till mitten av 1800-talet i huvudsak landområde. När de gamla befästningsvallarna revs rätades en del av vallgraven ut och ett brett allé- och parkstråk tillkom, som skilde Innerstaden (staden innanför vallgraven) från de nyare stadsdelarna. Inspirationen till allé- och parkstråket kom från andra befästningsstäder på kontinenten som samtidigt omvandlade sina befästningsytor.

Stadsrum

ALLÉN KUNGSPARKEN

Enligt mönster från kontinenten skulle det nya allé- och parkstråket föra in luft och ljus till den växande staden. Nya Allén var avsedd både för åkande och gående och planterades med fyra rader av träd. Allén kopplades samman med det som kom att bli Kungsparken. Idag domineras Nya Allén av fordons- trafik i öst-västlig riktning. Den viktiga kopplingen igenom parkbältet delas upp genom trafikbarriärer och staket. Det som förr hade en karaktär av väg i park är idag en parkrest mellan trafikleder.

PUSTERVIKSPLATSEN ROSENLUNDSKANALEN

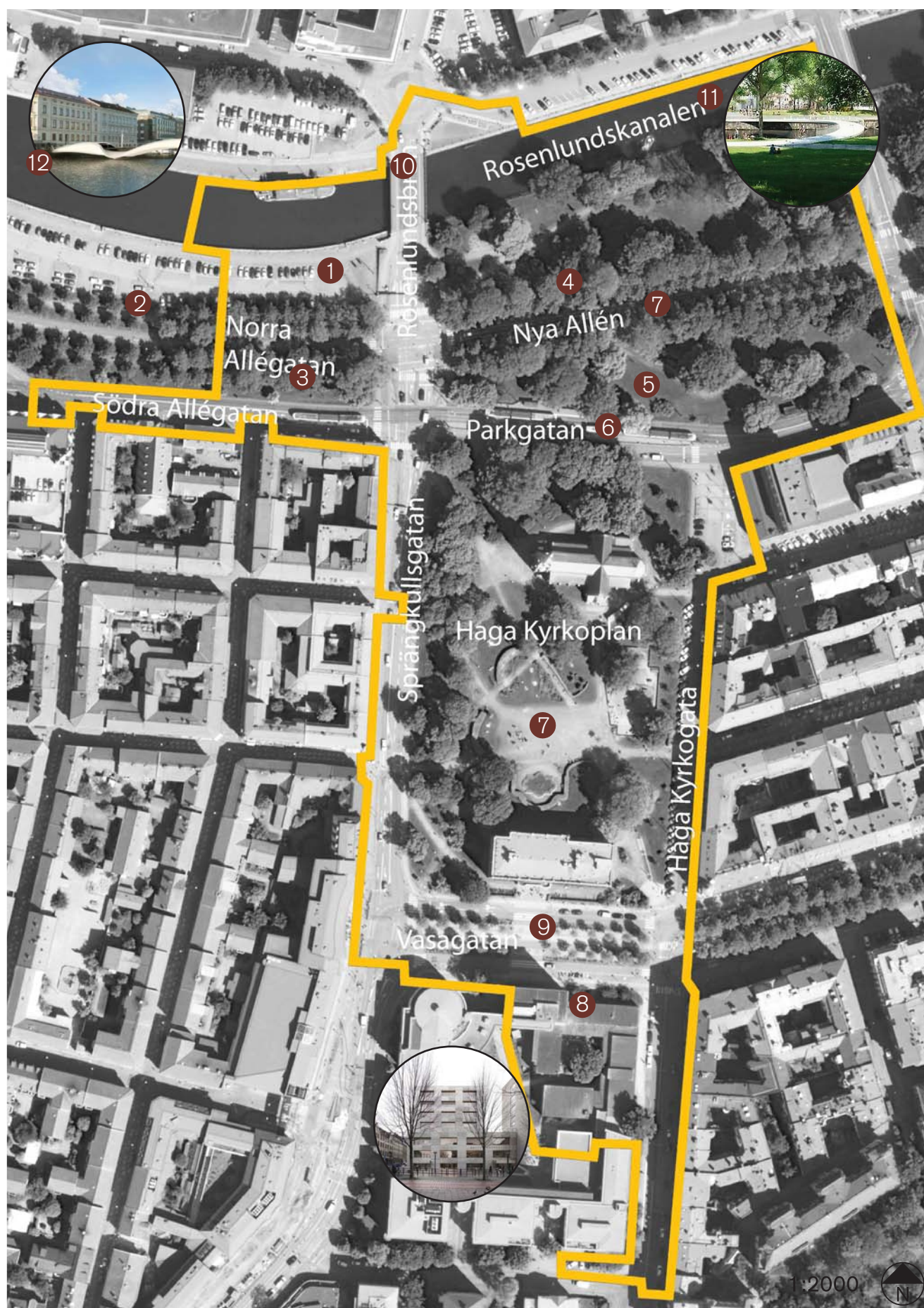
Rosenlundskanalen rätades ut under 1860-talet som ett resultat av industrialismen, bland annat för att fungera som lastkaj. Kanalen var vid den här tiden full av skutor. Pustervikskajen kallades även för "Röstenskajen" eftersom dit seglade fraktskutor med tegel. Sedan upphörandet av kommersiell trafik i kanalen har Pusterviksplatsen med kajstråket anlagts med parkeringsplatser och en tankstation.

HAGA KYRKOPLAN

Haga Kyrkoplan skilde den äldre arbetarstadsdelen Haga från den nya borgliga Vasastaden. Parken anlades på 1850-talet och var då som nu en mötesplats mellan de båda stadsdelarna och en grön länk till Kungsparken. Haga Kyrkoplans södra del var planlagt som ett torg. Intill Haga Kyrkogata ligger idag en välutnyttjad lekplats som stärker platsens funktion som ett vardagsrum för de angränsande bostadsområdena.

Platsens roll idag

Utmaningar och potential

UTMANINGAR

POTENTIAL

HELHET

De ackumulerade effekterna av många enskilda förändringar kommer att ge de största negativa konsekvenserna för planområdet.

Risken finns att Kungsparken **(4)** upplevs fragmentarisk och att trafiken fortsätter att dominera.

Ta ett samlat grepp i området. Framhäv tydliga karaktärsområden.

KULTURMILJÖ - PARK OCH VATTEN

Historiskt sammanhang försvagas genom förlust av parkkaraktär och utökade hårdgjorda ytor.

Nyplanterade träd ger inte den parkkaraktär som Kungsparken har idag.

Återplantering och grön karaktär med den engelska parken som förebild. Stora exemplar av nyplanterade träd.

Parkkaraktären ska råda ända ut i kilen mot axeln Sprängkullsgatan-Rosenlundsbron.

Park- och naturförvaltningen tar fram ett parkutvecklingsplan för Kungsparken och Haga Kyrkoplan.

Stärk kopplingen till vattnet och stationsplatsen vid Pusterviksplatsen **(1)**. Stärk stråket längs kajkanten **(2)**.

TRAFIK

Trafikförslaget har fått en övergripande utformning men kan behöva smärre justeringar i ett senare skede.

Många trafikfunktioner på begränsad yta för spårvagn, buss, bil, cykel och fotgängare.

Trafiken skapar barriärer och gränser, speciellt för barn och personer med kognitiva svårigheter.

Staket längs hållplatsen stoppar upp naturliga flöden **(6)**. Korsningspunkterna är högt belastade av olika trafikslag. Hastigheten är hög genom Allén **(7)**. Trafikskyltar har dimensionen av motorvägsskyltning.

Det är trångt över Rosenlundsbron **(10)**.

Ett nytt cykelgarage i Allén behöver en god utformning och funktion för att platsen ska upplevas som trygg och attraktiv **(3)**.

Trafikstrategin för Göteborg har som mål att antalet resor med bil minskar med 25 % till år 2035 jämfört med år 2011, vilket kommer att skapa bättre balans mellan trafikslagen i framtiden.

Skapa tydlig uppdelning mellan gående, cyklister och bilister.

Genom gestaltning och förändringar av trafikregler och policys kan man minska fordonstrafikens barriärskapande effekt.

Tillskapa det bästa cykelgaraget under jord.

Samla hållplatslägen, ett körbart torg och en tydlig prioritering av trafikslag.

Antalet barriärer, så som staket, minimeras.

Tydliggör korsningspunkter för goda och trygga trafikmiljöer.

NYA TILLÄGG I KULTURMILJÖ

Nya stationsbyggnader **(1, 5)** och broar **(11,12)** blir ett tillägg i en kulturhistorisk miljö där varje ny struktur måste ha en hög arkitektonisk skärpa och ta särskild hänsyn till kulturmiljön.

Nya tillkommande utsmyckningar kan påverka miljön negativt, se resonemang ovan ang. byggnader och broar.

Ett nytt tidslager vävs ihop med den historiska miljön.

Stationsentrén i Kungsparken förbättrar tillgängligheten till parkområdet närmast stationsbyggnaden samt ökar trygghetskänslan eftersom fler människor vistas på platsen.

Pusterviksplatsen och "Smyrnatorget" är nya mötesplatser som kommer att skapa mervärden.

Utsmyckning skapar intressanta tillägg, exempelvis genom ljusinsläpp/lanterniner till cykelgaraget och stationen.

Placering och utformning måste göras med respekt för kulturmiljön.

HAGA KYRKOPLAN, HANDELSHÖGSKOLAN OCH VASAGATAN

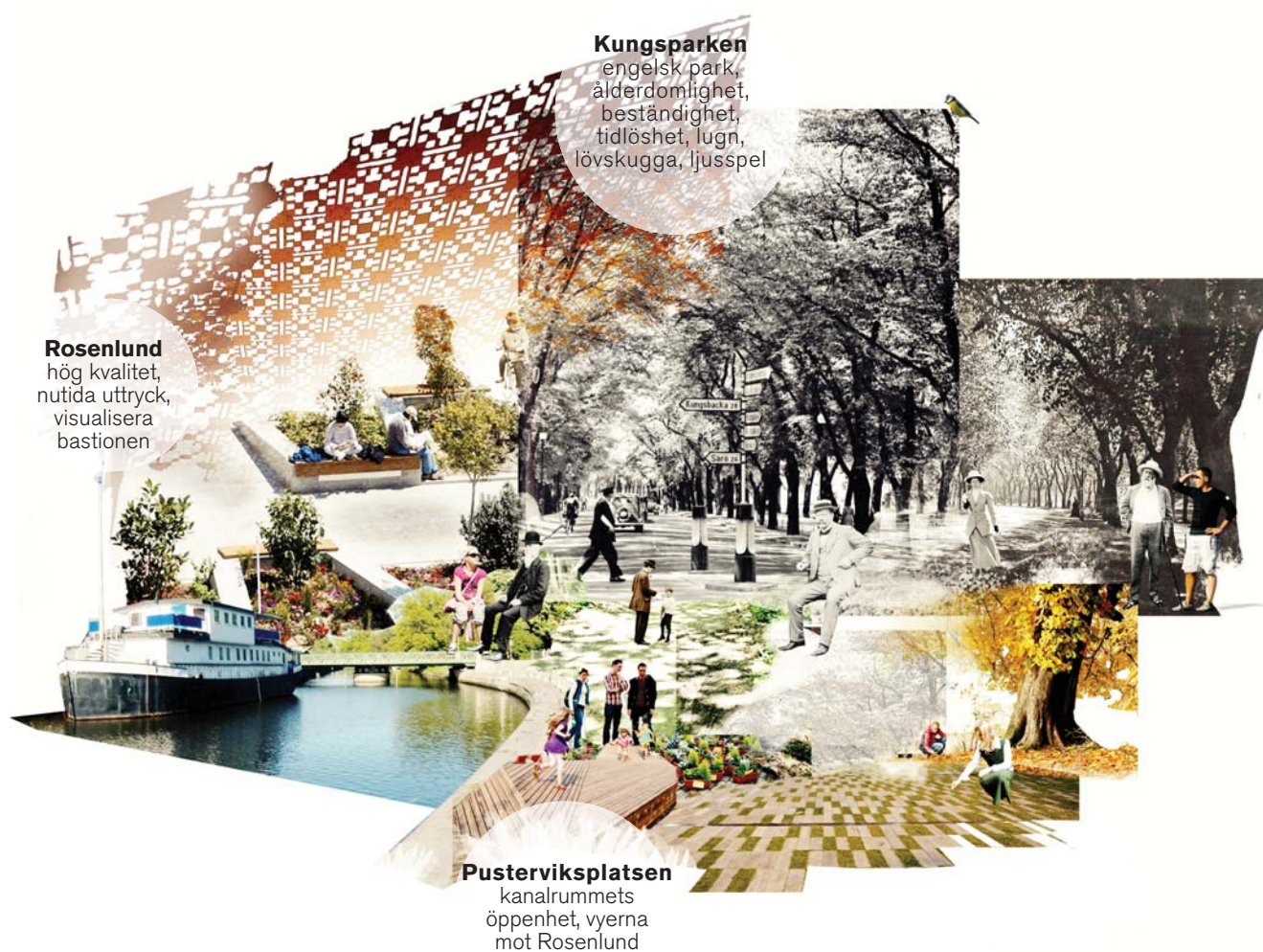
Haga Kyrkoplan ingår inte i gestaltningsprogrammet, utan i Park- och naturförvaltningens parkutvecklingsplan **(7)**.

Handelshögskolan ingår inte i gestaltningsprogrammet **(8)**. "Annex" av Johannes Nordlander Arkitekter AB och Arup är vinnare av nya Handelshögskolan, med en stationsentré för Västlänken i byggnaden.

Vasagatan behålls med dagens funktion och gestaltning **(9)**.

Vision: Väva ihop kulturhistoria med nutid

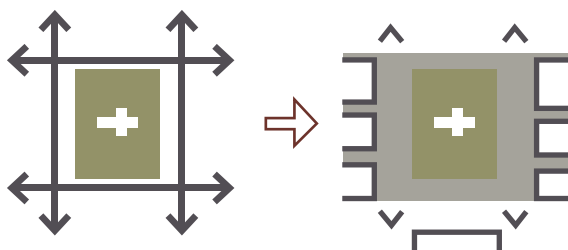
Haga Kyrkoplan och Kungsparken med omgivning ligger inom riksintresset för kulturmiljövården. Inom området samlas 1800-talets stadsplaneringsideal med rester av 1600-talets befästningsstad. Vår tid kommer addera sina fysiska krav på vad den goda staden innebär att bo, vistas och röra sig i. Området behöver återskapas och läkas, delområdena behöver samlas till en avläsbar och lättorienterad miljö, men också behålla sin egenart. Det övergripande gestaltungsgreppet är att låta kulturhistoria med park- och bebyggelsemiljö vara överordnade och vävas samman med vår nutid.

Sex nyckelbegrepp

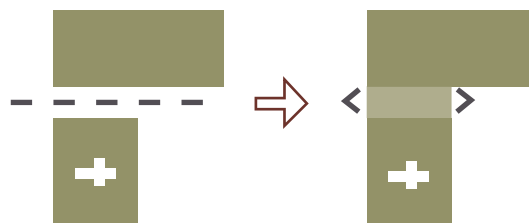
De prioriterade kvaliteterna (från sida 13) har utvecklats till sex områdesspecifika nyckelbegrepp som ska genomsyra gestaltningen av området vid Station Haga.

Knyta

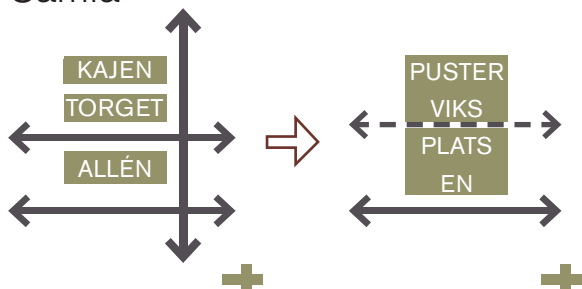
Del av stadsväven - att stärka Haga Kyrkoplan som mötesplats för stadsdelarna. En krans av marksten runt platsen förbinder Haga och Vasastaden med Kungsparken och Handelshögskolan. Samtidigt som Haga Kyrkoplan ramas in stärks kopplingarna genom parken. Flöden från Haga och Vasastaden tydliggörs.

Läka

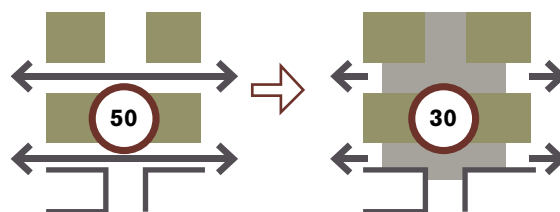
Läka så mycket som möjligt av de sår som skapas i samband med byggnationen av Station Haga, bland annat genom återplantering. Rumsligheten som finns runt entrén i Kungsparken blir en del av den engelska landskapsparkens stilideal med sekvenser av olika kondenserade naturtyper.

Samla

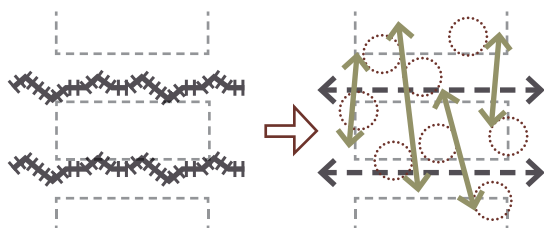
Tre delar blir en samlad karaktär. Kajen, torget (f.d. parkeringen) och Allén får ett samlat gestaltungs-grepp, en urban Pusterviksplats. Fler träd kan planteras och en blandad grön/hårdgjord markbeläggning varieras med referenser till platsens historiska användning. En strategi som även kan tillämpas på övriga platser.

Lugna

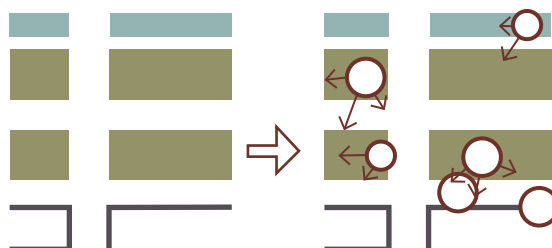
Golvet ska väva ihop och samtidigt tydliggöra självklara flöden. Material som knyter an till kulturhistorien med stenlagda körytor lugnar ner hastigheten. En tydlig uppdelning, utan barriärer, mellan trafikanter genom olika textur och ton skapar bättre trygghet och tillgänglighet.

Öppna

De två trafikstråken längs parken ger idag en stark öst-västlig barriär. Öppna upp och skapa mer rörelse i nord-syd genom gestaltningen av stråk, form och belysning. Inga fysiska barriärer i form av staket och stängsel. Detta ger högre känsla av trygghet och rörelsefrihet.

Addera

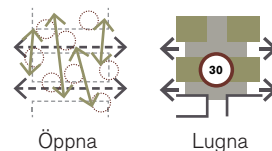

Nya tillägg i området kommer tillföras i form av konst, broar och byggnader. Dessa måste hålla en hög konstnärlig och arkitektonisk kvalitet för att komplettera och lyfta fram Kungsparkens respektive Haga Kyrkoplans historiska och ekologiska värden.

Upplevelse i
ögonhöjd

Lugn och trygg rörelse

TYDLIGHET

Cykelbanor separerade från fordonstrafik och gångstråk genom låga kantstenar.

Ikoner förtydligar var man ska rikta sin uppmärksamhet.

Låga hastigheter, max 30 km/h. Absolut nödvändiga skyltar placeras på låga höjder i diskreta färger.

Vy längs Sprängkullsgatan mot Pusterviksplatsen

LÄTTFRAMKOMLIGT

Nivåskillnader tas upp genom breda generösa, släta kantstenar. Viktigt att integrera ledstråk i denna detaljering. Kulör och kontrast utnyttjas för att öka läsbarheten.

ÖPPNA UPP

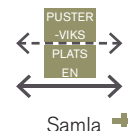
Trafiksäkerhet genom tydligt markerade körytor, speciellt spårvagnens körfält. Ljus- och ljudsignaler viktiga. Inga staket, inga barriärer. Vissa zoner delas av med sittbara kanter.

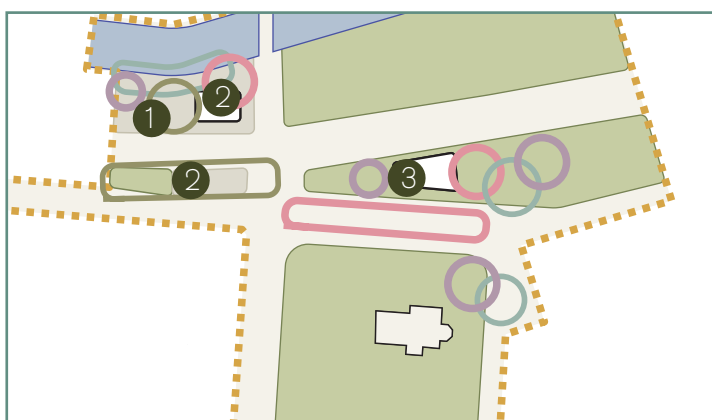
ATTRAKTIV CYKELPARKERING

Garaget måste bli en trygg, aktiv och vacker anläggning för att cyklister ska välja att använda garaget istället för ytkrävande markparkering.

Mötesplatser för de på språng och i vila

Stadsmiljön är utsatt för buller p.g.a. höga trafikflöden, där de mest kvalitativa platserna finns på avstånd från Park- och Allégatorna samt Sprängkullsgatan. Vistelsezoner nära stationsentréerna, med både kommersiella och offentliga sittplatser är viktigt. Man ska kunna sitta ensam eller många tillsammans. För att en attraktiv och fungerande stadsmiljö året om och dygnet runt krävs även ett bra mikroklimat. Hela området kan/måste inte ha ett bra lokalklimat. Det viktiga är att det finns valmöjlighet. Prioriterade platser som bör ligga i lä är platser där många av oss går, cyklar eller vistas. Med göteborgsförhållanden är vind är den viktigaste aspekten att arbeta med. Fokus på de förhärskande vindriktningarna hjälper till att skapa platser som ligger i lä, under större del av året. Haga Kyroplan är ett grönt område där vegetationen har potential till att bidra till ett förbättrat mikroklimat. Denna sida visar några rekommendationer för hur man aktivt kan arbeta med mikroklimatet i utformningen.

REKOMMENDATIONER FÖR ETT BÄTTRE MIKROKLIMAT:

Lokalt väderskydd för de prioriterade platserna. Vid t.ex. hållplatser, mötesplatser och viktiga offentliga entréer ska det finnas sittplatser i lä.

Utnyttja soliga lägen. Pusterviksplatsens västläge vid kanalen, platsen utanför stationsentrén i Kungsparken liksom Smyrnatorget är exempel.

DET AKTIVA MÖTET

Pusterviksplatsen är en plats som kan locka till aktiv rekreation där mikroklimatet inte behöver optimeras.

DEN KORTA PAUSEN

Bytespunkten med enkla bänkar placerade både i väderskydd och under trädskronorna ger valmöjligheter.

En variation i planteringstypologier liksom i träd- och växtval gör att en variation även skapas i termiska komfortnivåer, så att man alltid hittar en plats som passar behovet.

VARDAGENS PAUSER BERIKAS AV ETT STÖRRE UTBUD

LUNCH MED VATTENVY

Samutnyttja angöringstorget på Pusterviksplatsen genom tillstånd för matservice från food trucks.

FIKAPPAUS

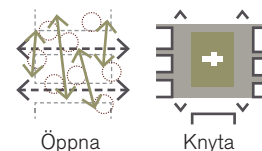
Förstärk cykelgaraget med att locka med stans bästa morgonkaffe. Cafés vid båda uppgångarna?

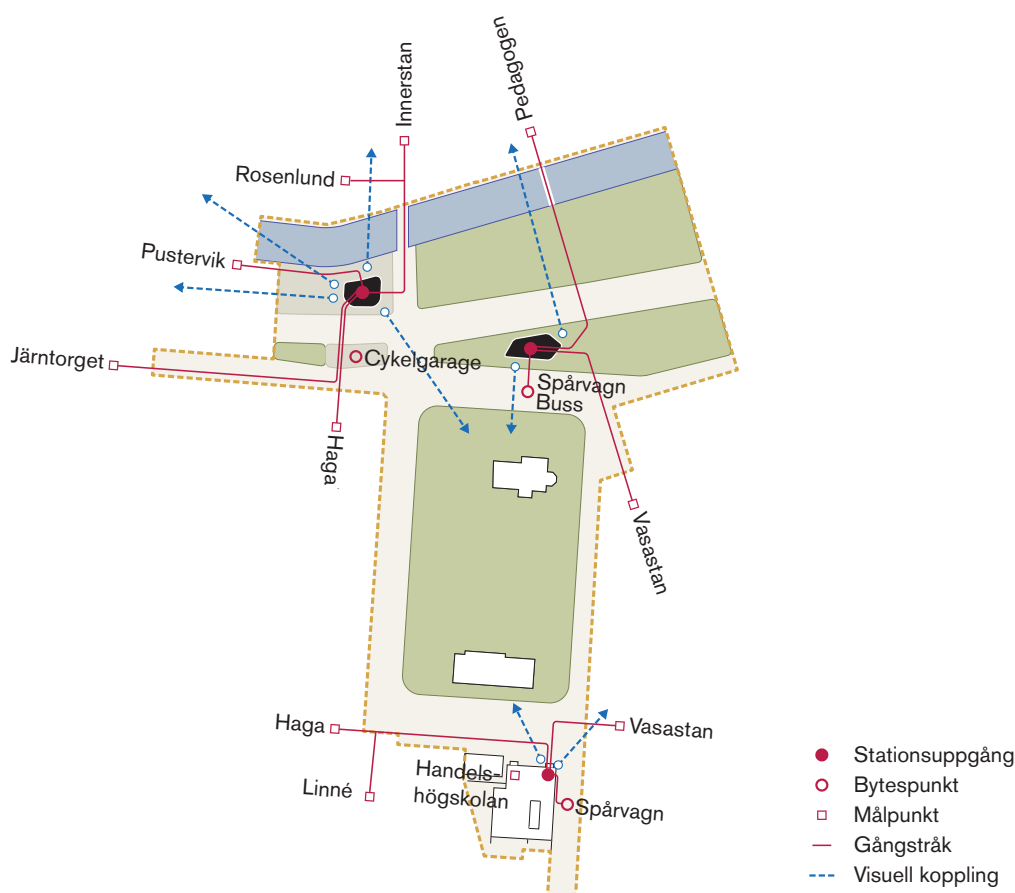
DYGNET RUNT

Servicefunktioner, speciellt för entrébyggnad i Kungsparken, som ger passiv övervakning under dygnets alla timmar, då detta område kommer ha ett lågt antal fotgängare i rörelse vid vissa tider.

Rörelser och visuella kopplingar

Station Haga behöver vara lättorienterad som bytespunkt, med tydligt markerade buss- och spårvagnshållplatser som inordnar sig i stadsrummet. Ett stadsrum där man på ett självklart sätt rör sig vidare mot önskade målpunkter i omgivningen eller vidare ut i staden. De visuella kopplingarna stärker stadens sammanhang och gör området begripligt i tid och rum. Mellan Haga Kyrkoplan och den nya stationsentrén i Kungsparken förstärks t.ex. de visuella kopplingarna över Parkgatan, platsen ska på så sätt upplevas som ett sammanhängande stadsrum, rymmandes en bytespunkt. Tydlighet är speciellt viktig för besökare utan lokal förankring.

BYTESPUNKT

Tydliga funktioner för att skapa lättorienterade bytespunkter och en arkitektur som förhåller sig lågmäld mot sin omgivning.

LÄSBART STADSROM

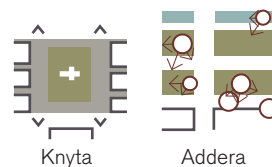
Från Rosenlundsbron bort mot Haga Kyrkoplan via Pusterviksplatsen. Siktstråket skapar ett samband mellan de olika platserna och gör omgivningen lättorienterad.

VISUELL KOPPLING

Visuella kopplingar kan stärka läsbarheten i stadsrummet och bidrar positivt till orienterbarheten på platsen, ex. tornet till Hagakyrkan.

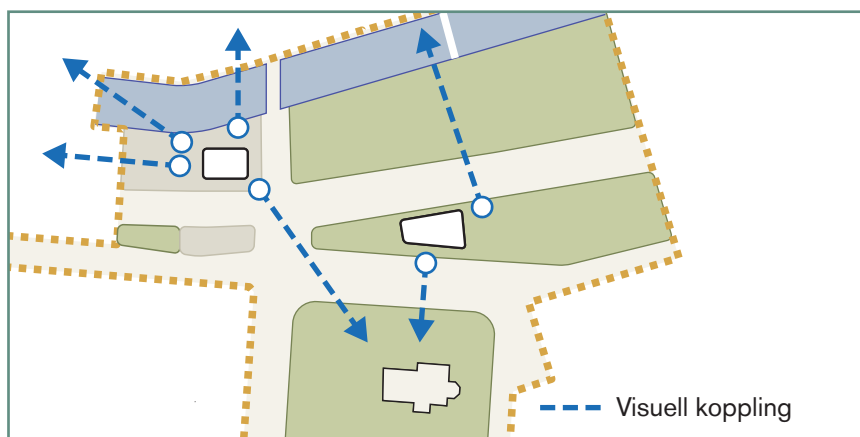
Orienterbarhet

För besökare och turister krävs flera nivåer av informationsskyltning. Man ska lätt kunna hitta på och runt stationsentréerna, man ska kunna ta sig vidare antingen med nytt transportmedel eller till fots ut i staden. Haga Station har tre entréer. Hur gör du när du ska stämma träff med någon vid stationen? För att det ska bli lätt att orientera sig och skapa tydlighet krävs symboler som tydliga identitetsskapande landmärken, som Kopparmärra fast något samtida. Dessa symboler och objekt ska även kunna upplevas när det är mörkt för att underlätta orienterbarheten. Bländande belysning och för stora variationer mellan ljus och mörker påverkar kontrastseendet och synbarheten negativt, vilket minskar tillgängligheten och orienterbarheten.

Förstärk orienterbarheten för de nära målpunkterna, hållplatser, stationsentré, cykelgarage.

De visuella kopplingarna stärker orienterbarheten i det nära sammanhanget.

Samlingspunkt med identitetsskapande symbol

Information i marknivå

Information på avstånd

STADSFÖRSTÄRKNING

Viktigt med ett skyltprogram som stärker platsen och ger orientering till omgivande stad, utan att skapa ett kontraproduktivt informationsflöde.

Orienterbarhet i tid

Lyft fram kulturhistorian. Området är en del av Göteborgs själ. Många historier och platser kan framhävas. Vilka av stadens berättelser ska ta plats - var och hur?

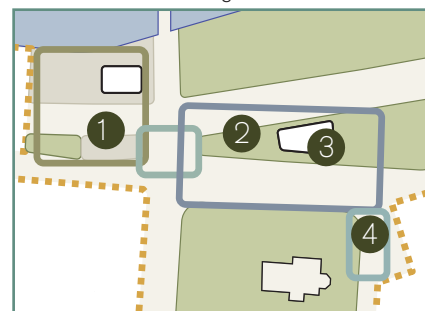
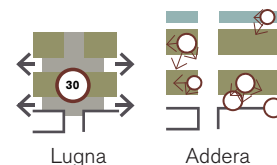

Bytespunkt - Trafikinfo

När går nästa tåg? Var placeras information om bussar, spårvagnar och tåg? Alla skyltar ska placeras med eftertanke och enligt ett övergripande skyltprogram.

Konst - en del av helheten

Stadsrummen kring Kungsparken samt Park- och Allégatorna kommer även i framtiden att präglas av parkmiljön, kanalen och de små platser som ligger utspridda som öar i de funktionsstråk som korsar området. Konst i området kan ge en kvalitetshöjning och anledningar att stanna upp eller dröja sig kvar. Parkmiljön och de platser som skapas i området kan vävas ihop med hjälp av strategisk konstnärlig gestaltning. Karaktären på den konst som ska placeras här kan av dessa anledningar med fördel vara mindre och eller mer platsspecifik till sin karaktär. Det är av stor vikt att man omfamnar samtiden i gestaltningen av platsen. Tre konstorganisationer är involverade i arbetet med den offentliga konsten i Västlänken. Göteborg Konst för Göteborgs Stad, Statens konstråd för Trafikverket och Västra Götalandsregionens konstenhet för Västtrafik.

Området kring Station Haga består av en serie rumsbildningar. Dessa får en konstnärlig gestaltning genom att i tidigt skede engagera konstnärer i gestaltungsprocessen. Konst kan integreras i funktioner eller få vara självständiga konstnärliga uttryck som ger identitet åt platsen, exempelvis:

- ① Cykelgaraget
- ② Lanterniner
- ③ Stationsentré i Kungsparken
- ④ Brandgasschakt vid Smyrnatorget

LJUS - SOL - NIVÅER

Konstnärer arbetar med ljus som redskap. Konst med ljus som bärande element bidrar till upplevelser. Ljus skapar trygghet. Väl gestaltade ljuskonstverk kan bidra till ökad trygghetskänsla.

NATURENS ESTETIK

Skapa kopplingar mellan Kungsparken och Haga Kyrkoplan. Eller definiera en gräns mellan områdena genom konstnärligt utformade strukturer som skapar skuggspel.

INTERAKTION

Konst som bjuder in till aktivitet och interaktion kan hjälpa området till att bli något mer än en bytespunkt. Ett konstnärligt verk med ett visuellt starkt och bärande innehåll, något man vill se och gärna lägger upp på ex. Instagram som en markering att man sett något bra/iögonfallande/minnesvärt.

INTEGRERAD FUNKTION

Tekniska installationer kommer oundvikligen att synas ovan mark. De 120 kvm av markytorna som ska finnas för brandgasschakt kan med fördel utformas med ett konstnärligt uttryck. Funktioner som cykelrondellen och lanterniner utformas med en genomtänkt utformning och integrerar objekten med gestaltningen av platserna.

BERÄTTA OMRÅDETS HISTORIA

Ljus, ljud och/eller vatten kan bidra till en plats som knyter samman de fyra stadsdelarna och tydliggör områdets historia. Utsmyckningar kan finnas på den färdiga platsen men också som temporära installationer under byggtiden.

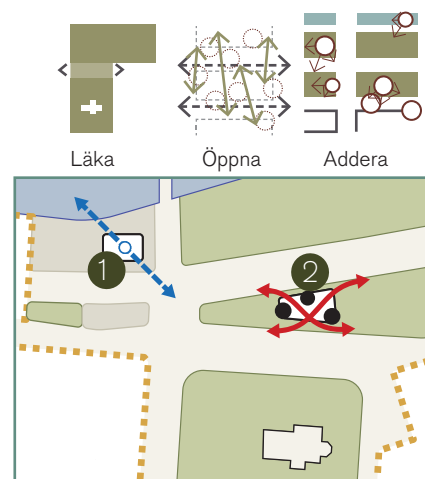
TILLFÄLLIGA KONSTPROJEKT

En plats kan aktiveras och väcka nyfikenhet om man tillåter tillfälliga arrangemang. Speciellt under byggtiden kan tillfälliga installationer göra platsen mer attraktiv. I området finns möjlighet att skapa projektytor för rörlig bild, ljus- och ljudinstallationer.

Integrerad byggnad

Med Station Haga görs flera arkitektoniska tillägg till den historiska miljön i och invid Kungsparken, vart och ett med sina förutsättningar och distinkta uttryck. Huvudentrén i Kungsparken ska inordna sig i parklandskapet och byggnaden ska gestaltas så att den upplevs som genomsläpplig, småskalig och integrerad i parken. Entrén på Pusterviksplatsen, som vänder ena sidan mot gatorna och den andra mot Rosenlundskaen, ska med tydliga visuella riktningar kopplas till Hagakyrkan respektive Feskekôrka. Hållplatsområdet, som liksom nedfarten till cykelgaraget, också ska följa gestaltungsprogrammet så att funktionen framhävs utan att göra avkall på platsens övriga kvaliteter.

Den södra stationsentrén beskrivs inte vidare i detta dokument eftersom den kommer att integreras i Handelshögskolans nya byggnad, med en egen gestaltungsprocess utifrån genomförd arkitektävling.

- ❶ Pustervikentrén: Visuella kopplingar till Hagakyrkan och Feskekôrka
- ❷ Huvudentrén: Uppdelning av täta volymer gör byggnaden genomsläpplig

HUVUDENTRÉN

Byggnadens volymer delas upp för att skapa genomsläpplig och fria passager. Uppdelningen gör att byggnadsvolymer upplevs mindre och inte konkurrerar med omgivande träd "arkitektur". Tillsammans med material som återkommer i platsens övriga utformning kan huvudentrén till synes upplösas i parken och stärka upplevelsen av en sammanhållen bytespunkt i parkmiljö. Arkitektur som tar utgångspunkt i den engelska parkidéns beståndsdelar kan ytterligare bidra till att framhäva parkens historiska karaktär. Det historiska sammanhanget mellan Kungsparken och Hagakyrkan samt de visuella kopplingarna mellan de två parkerna ska särskilt beaktas vid formgivningen av platsen och byggnaden.

PUSTERVIKSENTRÉN

Entrén mot Pusterviksplatsen kan vara friare i sin utformning. Som utgångspunkt och inspiration för byggnadens utformning finns kajens element i form av granit i grova dimensioner, rostade järn i detaljer och Rosenlundsbrons grönmålade konstruktion. Entréns visuella kopplingar förstärks med glasade partier medan täta delar av byggnaden kläs med beständiga material som patineras vackert. På så sätt blir byggnaden med tiden ett tillskott till vyn över Pustervikskajen. Den del av byggnaden som vänder sig mot Nya Allén ges en mer lågmäld form, som liksom huvudentrén inordnar sig i parkens estetik. Ett sluttande tak som följer rulltrappans lutning skulle kunna fånga upp skiftet i skala väl.

Återskapa parkkaraktären: Byggnad omsluten av park

Tryggt och utan baksidor: Öppen, transparent byggnad

AUTENTISKA MATERIAL

Hög arkitektonisk kvalitet kräver material som åldras väl och blir vackrare med tiden. Glas, natursten, tegel och metall är exempel på material som upplevs som genuina och hållbara. Med tiden kommer autentisk patinering att bidra till samspelet med den historiska miljön kring Station Haga.

PARKEN ÖVER BYGGNADEN

Där entrén möter parken inordnar sig byggnaderna i naturens estetik, inte endast som ett ödmjukt tillägg till Kungsparken utan genom en formgivning som framhäver de gröna miljöernas kvaliteter: Det taktila, det robusta och det skira, liksom det spelande ljuset.

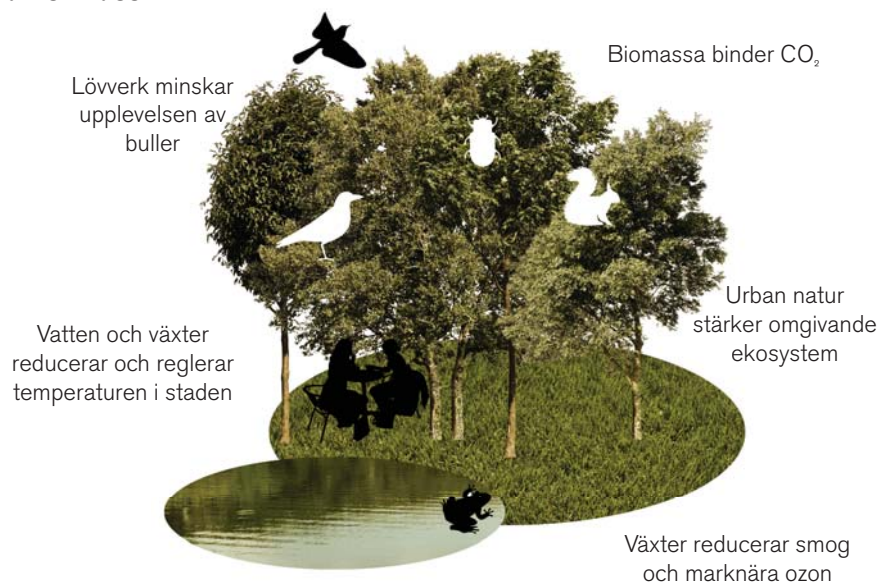

KONTAKT UTE - INNE

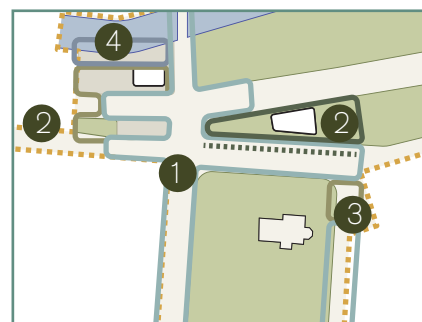
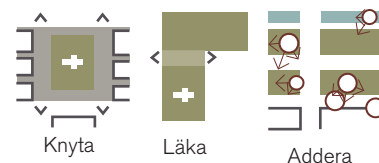
Uppglasade fasader skapar ljus och överblick. Genom utblickar blir målpunkter i omgivningen synliga för besökaren redan inne i byggnaden. Samtidigt kan fasadens glas få byggnaden att reflektera ljuset och spegla omgivningarna.

Urban natur

Kungsparken är Göteborgs mest centrala stadspark och fyller som sådan inte bara en viktig funktion för människor utan hela ekosystemet i staden. Ett stort område i Kungsparken påverkas av projektet Västlänken och alla träd som står utmed schaktet kommer att fällas eller flyttas för att i vissa fall återplanteras på plats eller i en annan del av staden. Träden i parken är bärare av kulturella och historiska värden och en återplantering kommer att vara en förutsättning för projektets genomförande. Plantering av nya träd i större storlekar och med högstammade träd utmed trafikerade vägar. Genom att tidigt i utformningen integrera ekosystemtjänster kan de nya platserna aktivt bidra till parkens karaktär och mångfald. De platser som kommer ha höga flöden av människor till och från stationsområdena behöver markytor som tål ett högt slitage. Det gröna vävs in i markmaterialet med eftertanke och en genomtänkt placering. Om möjlighet läggs spårvagnsspåren i gräs. Kopplar på så sätt ihop Kungsparken och Haga Kyrkoplan samtidigt som funktioner tydliggörs. Den största delen i området är de gator som föreslås bli stenlagda för att skapa en sammanhållen karaktär. Denna beläggning och dess gränser mellan olika funktioner måste beskrivas i detalj för att bli långsiktigt hållbara och skapa tydliga, trygga stråk.

Ett axplock av stadsnaturens samhällstjänster:

- 1 Trafikerade ytor i robust sten. Funktioner markeras genom skillnader i ton, storlek och textur.
- 2 Grus, stenmjöl, gräs och granit i olika kombinationer. Detaljer med inslag av gjutjärn.
- 3 Hårdgjorda ytor och integrerad dagvattenhantering. Flyttbar grönska.
- 4 Kajkaraktär enligt dagens kajkanter. Detaljer med inslag av gjutjärn.

Längs La Diagonal, Barcelona, förtydligas spårvägens plats i stadsrummet. Samtidigt tydliggörs andra funktioner i gaturummet som står i kontrast till gräsytan.

ÅTERPLANTERA

Bygget av Station Haga skapar ett sår genom parkdelarna där de idag högväxta träden kommer att försvinna. Trädiskittet ska i första hand återplanteras i samma utsträckning som idag.

HÅRT OCH MJUKT

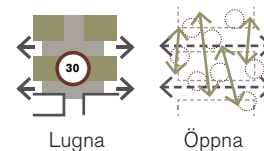
Hårdgjorda ytor blandas med grönt. Dessa kan variera beroende på vilket slitage av yta som förväntas. En intressant rastereffekt som fysiskt gestaltar en sammanvävning av den gröna parken och den hårdgjorda stads-/trafikmiljön.

ÖVERLAPP

För att skapa tydlighet mellan olika trafikanter kan man låta ytor och element överlappa varandra. Med många olika ytor som möts måste skiften och möten noga tänkas igenom. Materialmöten understryker hierarkin mellan stråken.

Belysning

MÄNSKLIG SKALA

Markprojicering i park

Taktilt

Värme - belysning växtlighet

Med ljussättning ska området knytas ihop visuellt kvällstid. Det är viktigt att skapa ljusa och sammanhållna stråk mellan de olika målpunkterna på platsen. Även omgivande mörker i parken måste tas om hand för att inte platsen ska upplevas svår att överblicka. Ljuset ska underlätta orienterbarheten genom att det finns tydliga in- och utgångar både till platsen och till stationsentréerna. För trygghetens skull är det även viktigt att kunna se andra människors ansikten och att kunna orientera sig med hjälp av omgivande bebyggelse och stråk. Ljuset ska stödja den grammatik som finns på platsen dagtid, exempelvis stråk med olika hierarkier, rumsskapande ljus vid mötesplatser och ljussättning av objekt som är viktiga för orienterbarheten.

Spårväg och gata löper parallellt och får sin egen belysning från belysningstolpar på jämna avstånd. För att området kring Station Haga ska bli en målpunkt och uppfattas som en attraktiv plats även på kvällen måste ljuset på platsen ha en lägre skala och vara nära människorna. Ljuset kan till exempel vara integrerat i möbler, handledare, broar, tak, skyltar, lanterniner och konst. Ljuset kan också vara projicerat på marken eller på grönska. Möjligheten finns att ljuset kan variera över dygnet och året för att synliggöra årstiderna eller belysa ett temporärt objekt. Ljusnivåerna inne i stationen och i stationsuppgångarna och ljuset på den omgivande platsen måste vara balanserade så att ögonen hinner adaptera mellan ljus och mörker, där ljuset kan fungera som en nyanserad stämningsskapare.

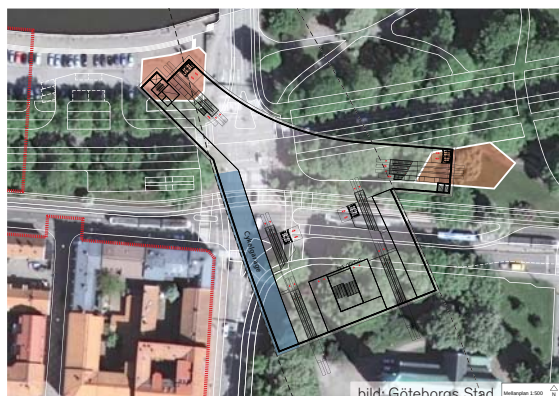

bild: Göteborgs Stad

bild: ABAKO arkitekter

Dagsljusinsläpp till stationen kan till exempel ske i form av små lanterniner eller halvtransparenta ytor som man kan gå på. Dessa kan ovan mark med hjälp av artificiellt ljus bli väldigt vackra och tillföra platsen nya värden. Genom att ge fokus åt det taktila och intima så ökar förutsättningarna för att platsen befolkas även under kvällstid.

SAMMANHÅLLEN KARAKTÄR

Med ljussättning skall området knytas ihop visuellt kvällstid. Belysningen möjliggör att platsen länkas ihop med omgivande stråk även när det är mörkt. Med tanke på att detta är en plats där många olika trafikslag möts är det viktigt att det finns en sammanhållen ljusprincip för hela platsen.

TRYGGA STRÅK

Belysning kan förstärka tillgängligheten genom att till exempel tydliggöra olika stråk, platser och entréer. För att känna sig trygg är det även viktigt att in- och utgångar är tydligt markerade, både till platser och byggnader. Detta ger en känsla av kontroll och överblickbarhet, vilket har stor inverkan på tryggheten.

INTEGRERAT LJUS

Räcken och handledare kan fungera som ljusbärare. Genom att låta ljuset materialiseras i olika fysiska objekt på platsen så kan antal belysningsstolpar minimeras. Det möjliggör att platsen upplevs öppen och flexibel på samma sätt som idag, med natthimlen och trädkronor som tak.

Stadsrumsplan

Bytespunkt i Kungsparken

Knyt ihop Haga Kyrkoplan och Kungsparken

Vackraste bytespunkten i världen!

Läka ihop parken

KARAKTÄR

Huvuduppgång:

byggnad i park, hållplats i park

Funktioner: Mötas, Vänta, Byta, kiosk och café
cykelplatser i parken 90 st
ett historiskt lager? där man berättar om allen
och hur den har använts, betytt och förändrats

Principer:

Läka parken, Väva eller läka? ihop

Kungsparken med Haga kyrkoplan

Trädskronorna ska sammanflätas

Skapa en lättorienterad bytespunkt.

Byggnaden ska anpassa sig till parkstrukturen

Hur väver man ihop hållplatsen:

Genom ett gemensamt markmaterial,

stenstaden och haga säger granit.

Inga staket, 30 km /h

FUNKTION

Platsen utgör en bytesnod mellan tåg, spårvagn och buss. Platsen är lättorienterad och tydliggör rörelsemönster och målpunkter. Hållplatsernas utformning med klimatskydd är tillgängliga, lättorienterade och anpassade till sin omgivande miljö. Stationsbyggnaden integreras i parken och ger en behaglig plats att vistas på. Platsen ska fungera som informell och icke kommersiell mötesplats med möjlighet till avkoppling och uppehåll, även när det är mörkt. Viss form av resenärsservice kommer också att finnas. Turistinformation liksom historisk information om platsen och dess omgivning bör finnas tillgänglig.

MATERIAL

Materialen ska andas tidlöshet, beständighet och vara historiskt trovärdiga. Runt stationsbyggnaden används en kombination av stenmaterial som skapar tydlighet i rörelsestråk och ger ett vackert spel mellan skugga och ljus. I parkmiljön övergår stenmaterialet till en stensmjölsyta. Spårytan är gräsklädd där det är möjligt. Korsningar läggs med en slät sten, för god tillgänglighet och tydlighet. Ledlinjer integreras med övriga markmaterial. Ett kantmaterial som på ett naturligt sätt smälter in i parkmiljön används runt träd, exempelvis gjutjärn. Högstammade träd av olika art och av olika storlek. Fältskikt av gräs och lökplanteringar.

Den engelska landskapsparken är ton-

EN PLATS PÅ PARKENS VILKOR

Kungsparkstorget ska upplevas som en plats som hålls ihop av materialval och inspiration från den engelska landskapsparken. Fotot visar ett exempel på ett transparent tak som fångar upp sin omgivande miljö.

LÄTTORIENTERAD BYTESNOD

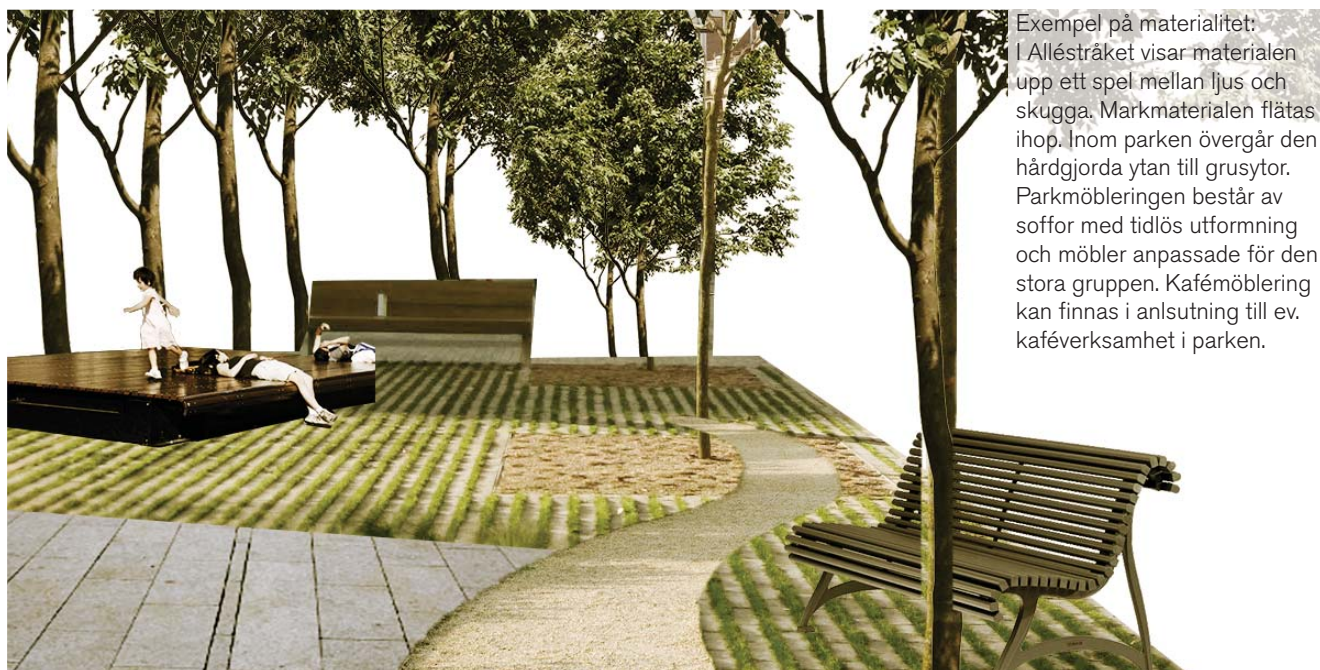
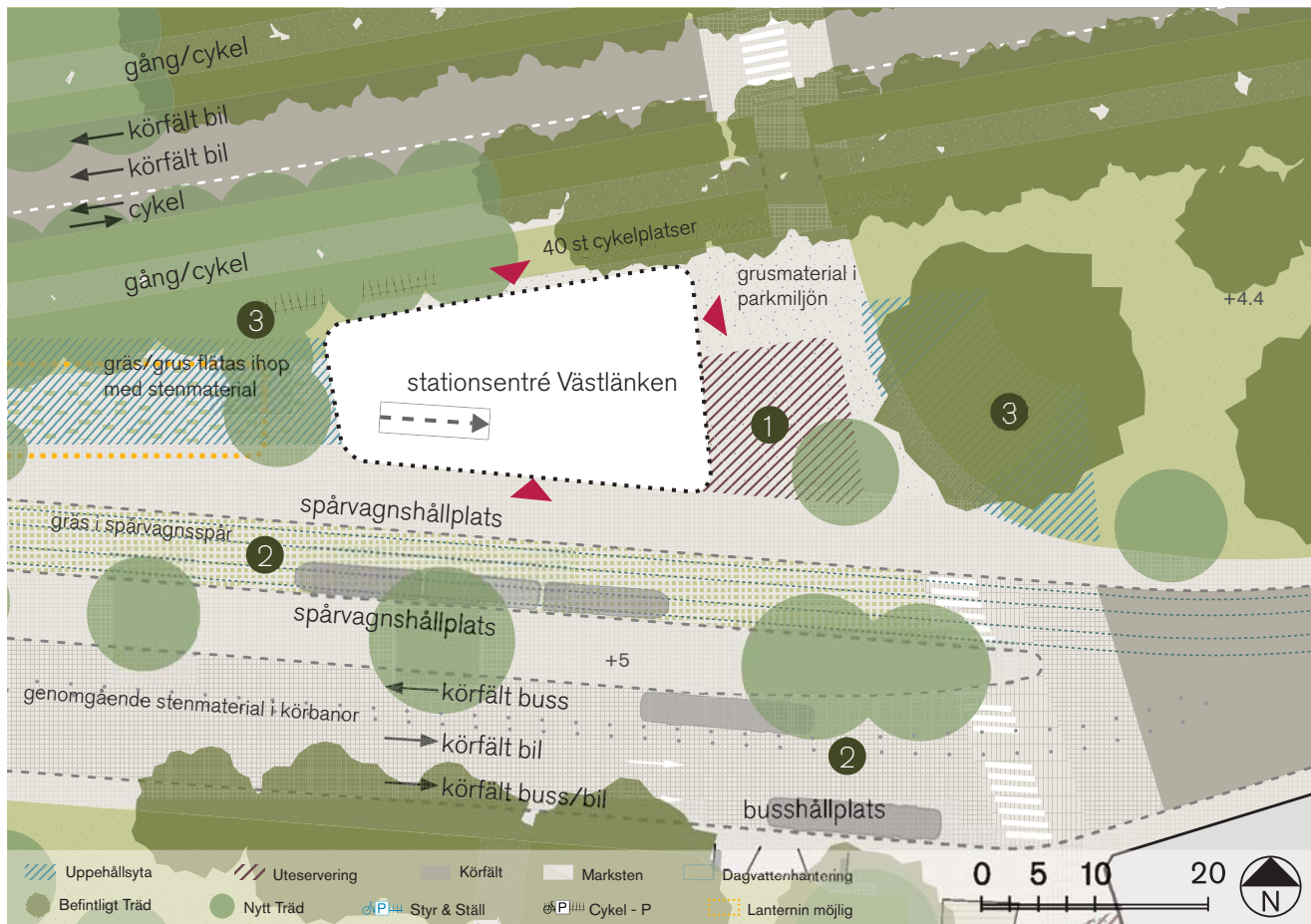
Körbart torg med prioritering för fotgängare. Korsningspunkter förtydligas och har mycket god tillgänglighet. Spår förlagda i gräsytor där det är möjligt.

VÄV IHOP DELOMRÅDEN

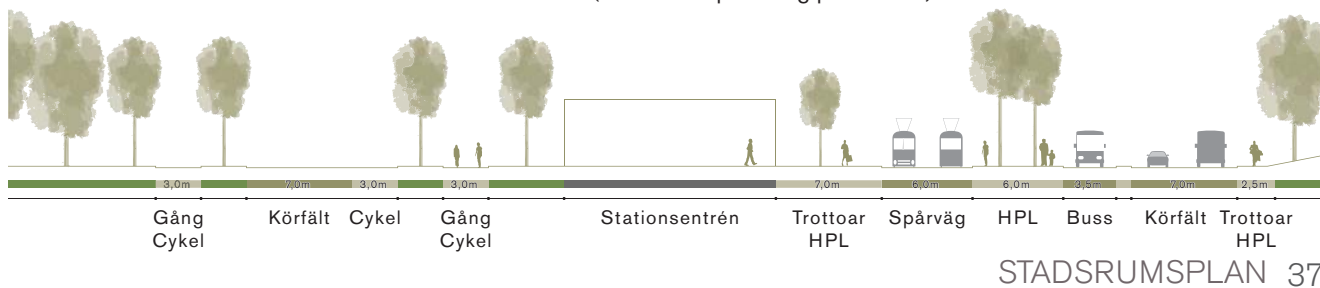
Ytor av gräs flätas ihop med ytor av sten. Stenytor övergår till gräsytor. Stenstadens materialitet övergår i parkens materialitet. Trädskronorna övergår från fri form till alléform till byggda strukturer.

Bytespunkt i Kungsparken

Exempel på materialitet:
I Alléstråket visar materialen upp ett spel mellan ljus och skugga. Markmaterialen flätas ihop. Inom parken övergår den hårdgjorda ytan till grusytor. Parkmöbleringen består av soffor med tidlös utformning och möbler anpassade för den stora gruppen. Kafémöblering kan finnas i anslutning till ev. kaféverksamhet i parken.

BYTESPUNKT I KUNGSPARKEN SEKTION A-A' (sektionens placering på sida 34)

Pusterviksplatsen

Göteborgs karaktär kännetecknas av stadens nära anknytning till sjöfarten och industrin. Pusterviskajen och kanalen ut mot Göta älv har präglats av lastning och lossning av gods. Den enkla, funktionella och väl gestaltade "råare" industri-/hamnkaraktär som bl.a. känns igen i Rosenlundsbrons utformning präglar den framtida Pusterviksplatsen.

Identitetsstark plats för den ideala cykelpunkten

KARAKTÄR

Pusterviskajen har en karaktär inspirerad av platsens historia som lastkaj. Platsen väver ihop Allégatornas trädstruktur med materialitet från kajstråket. Vatten präglar platsen.

Allégatorna markeras och kompletteras med träd där det är möjligt, hänsyn tas till viktiga siktstråk och rörelsestråk.

Korsningen är en yta i rörelse. Platsen ska ge ett kul, positivt intryck för cykling som livsstil. Platsen runt cykelgaraget får en lekfull utformning som kan bestå av cykelbara förhöjningar och gupp i marknivå.

FUNKTION

Pusterviksplatsen får en aktivitetsyta som kompletterar Kungsparken och är en del av rörelsestråket längs kajen. Stråken in mot Innerstaden och mot Järntorget är viktiga att hantera i utformningen. Räddningstjänstens uppställning, hcp-parkering samt avsläppningszon integreras i gestaltningen av platsen.

Korsningen ska hantera cyklisternas rörelser över platsen, vilken ska samsas med fotgängarnas behov. Utsmyckning i korsningen kan vara ett sätt att förtydliga funktionerna. Platsen väver ihop Allégatornas trädstruktur med en materialitet från kajstråket.

MATERIAL

Stålbalkar hopmonterade med nitar och synliga svetsfogar är rikligt förekommande längs med kajerna, exempelvis Rosenlundsbron. Möbler har en tyngd av hamn/industri över sig med en tidlöshet i form och material. Som detaljering i gatumiljön, kantmaterial och dekoration används t.ex. gjutjärn eller likvärdigt material. Nya alléträd väljs, i likhet med befintliga, i stora exemplar och med hög stam. Stenmjöl används runt träd i parkmiljö, markgaller i hårdgjord yta. Säsongsbetonad vegetation planteras i stora krukor. Fältskikt av gräs. I körbanor används ett stenmaterial med stor andel smågatsten.

RESNOD VID VATTEN

Beläggning med samma karaktär som motsatt sida av kanalen. Trappan som attraktiv vistelsezon med generösa sitttor, dag- som kvällstid. Rå hamn-/industri känsla i detaljer.

ÄLSKA CYKEL

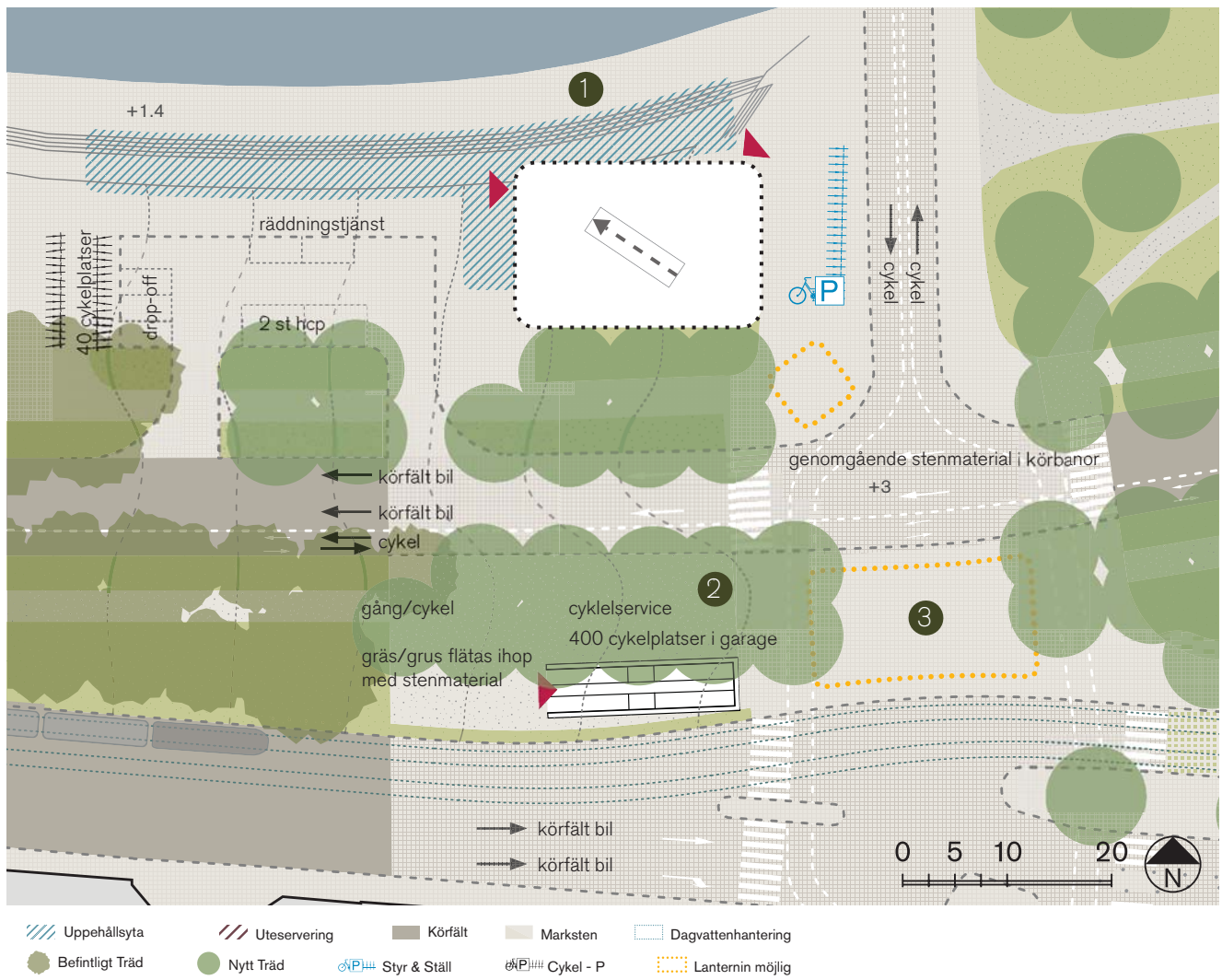
Cykeltorg och cykelgarage, tydligt markerade platser med platsskapande innehåll. Bästa cykeluppställningen, cykelverkstad och bemanning under mark för ökad trygghet.

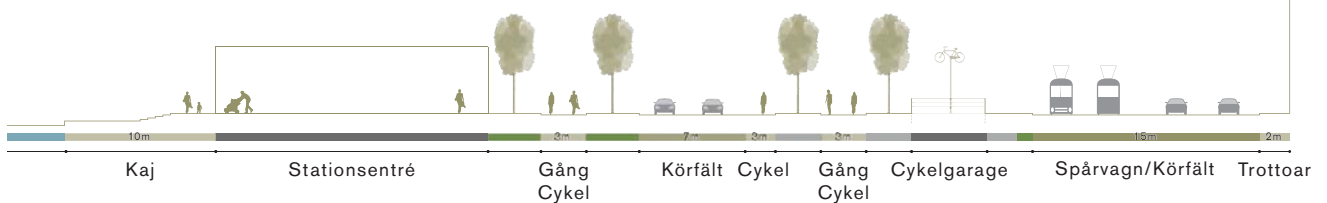
LANTERNINER

Lanterniner som ett positivt inslag i miljön. Lanterniner ska kunna göra flera saker, t.ex. fungera både som ljusinsläpp och möblering.

Pusterviksplatsen

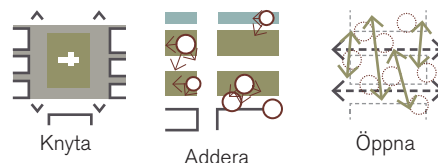

PUSTERVIKSPLETSEN SEKTION B-B' (sektionens placering på sida 34)

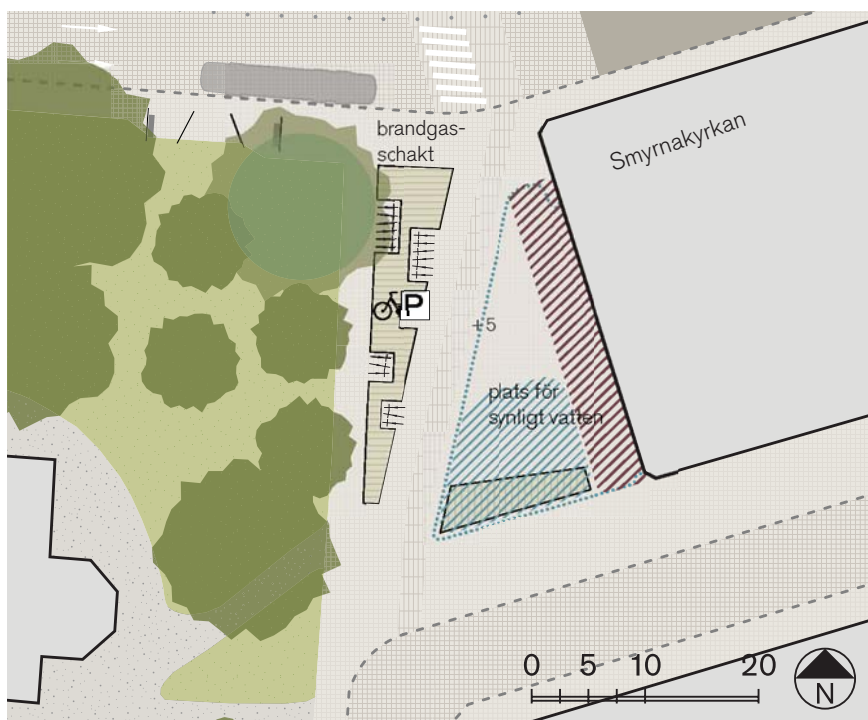

Smyrnatorget

Smyrnatorget blir en ny platsbildning i den kulturhistoriska miljön. Platsen kommer fungera som en urban mötesplats och som passage mellan Haga Kyrkogata och Innerstaden via ny bro. Smyrnatorget får en egen stark identitet som fickpark där stenstaden möter parken. Ett dagvattenmagasin ger möjligheter att synliggöra vatten. Brandgasschakt kan utformas som skulpturala sittmöbler längs rörelsestråket.

Dagvatten tas om hand i ett magasin. Vattnet återanvänds på markytan genom öppna dagvattenrännor.

KARAKTÄR

En ny mötesplats som får en konstnärlig karaktär. Brandgasschakten som har sitt utblås här kan utformas som en skulptur med integrerad sittyta. Torgytan är hårdgjord, i kontrast till de lummiga parkmiljöerna (Kungsparken och Haga Kyrkogatan). Markmaterialet knyter ihop delområdena. En levande markbehandling skapar kontraster mellan ljus och skugga.

FUNKTION

Mötesplats, cykeluppställning, passage för fotgängare och cyklister till och från stationsentréerna. Brandgasschakten utformas för att fungera som sittplats och cykeluppställningsplats. Cykelstråk över platsen förtydligas.

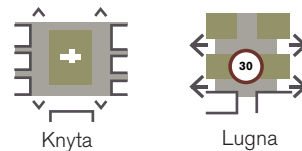
MATERIALITET

Marksten med inspiration från Stenstaden/Vasastaden. Markmaterialet knyter ihop Smyrnatorget med Haga Kyrkogata. Torgytan med en större stenstorlek än omgivande körgator. Granitsten med en variation av obehandlad och behandlad granit.

Uppehållsytta	Uteservering	Körfält	Marksten	Dagvattenhantering
Befintligt Träd	Nytt Träd	Styr & Ställ	Cykel - P	Lanternin möjlig

Gator

Gatorna är en viktig del av stadsväven. En krans av marksten runt Haga Kyrkoplan förbinder Haga och Vasastaden med Kungsparken och Handelshögskolan. Gatorna i området får en funktionsuppdelning som gör dem lättorienterade, samtidigt som de ska bilda en läsbar helhet. Cykelgator, fotgängarzoner och övergångar skiljer sig från körfälten för bil- och kollektivtrafiken och ska i funktion och utformning uppfattas som prioriterade stråk och upplevas som både tillgängliga och trygga.

Variationer i stenbelagda ytor skiljer trafiktytor åt

Haga Kyrkogata

KARAKTÄR

Gata där fotgängaren är prioriterad. Karaktären från Stenstaden/Vasastaden vävs in i utformningen av Haga Kyrkogata.

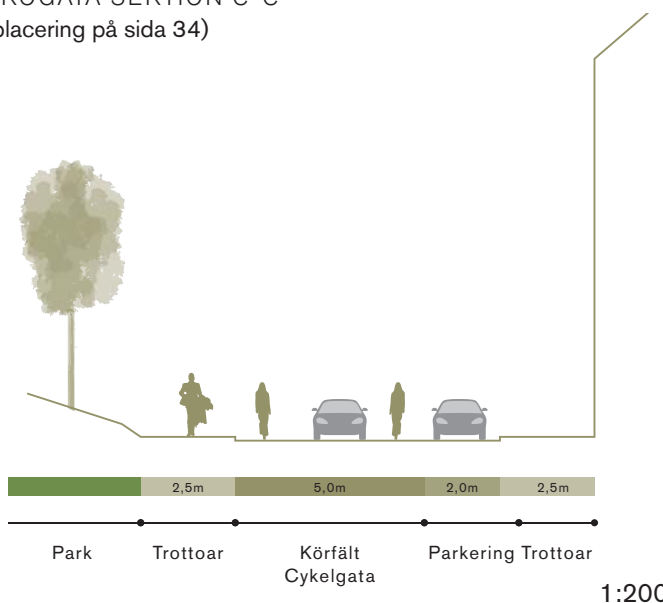
FUNKTION

Enkelriktad, klassisk innerstadsgata med trottoar och körbana i olika nivåer.

MATERIAL

Ett gemensamt stenmaterial fungerar som genomgående material och väver ihop områdets gator med varandra. Trottoarer, cykelbanor och körytor ska vara tydligt skilda åt genom en variation i dimension, kontrast och textur hos stenmaterialet.

HAGA KYRKOOGATA SEKTION C-C'
(sektionens placering på sida 34)

Sprängkullsgatan

KARAKTÄR

Gatans karaktär speglar Hagas karaktär, samtidigt som Sprängkullsgatan är en del av inramningen till Haga Kyrkoplan. Barn ska ta sig till lekplatsen, därför är kopplingarna/korsningspunkterna över Sprängkullsgatan viktiga att ta hand om.

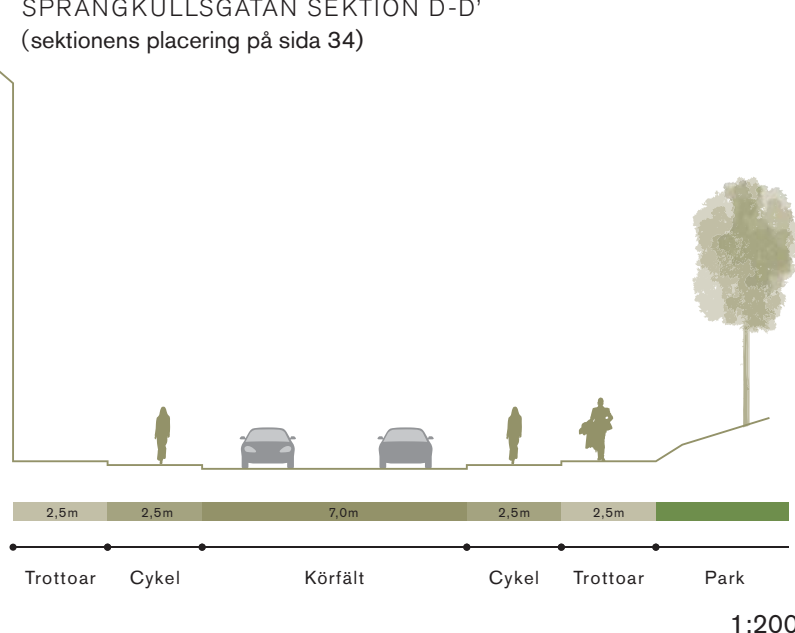
FUNKTION

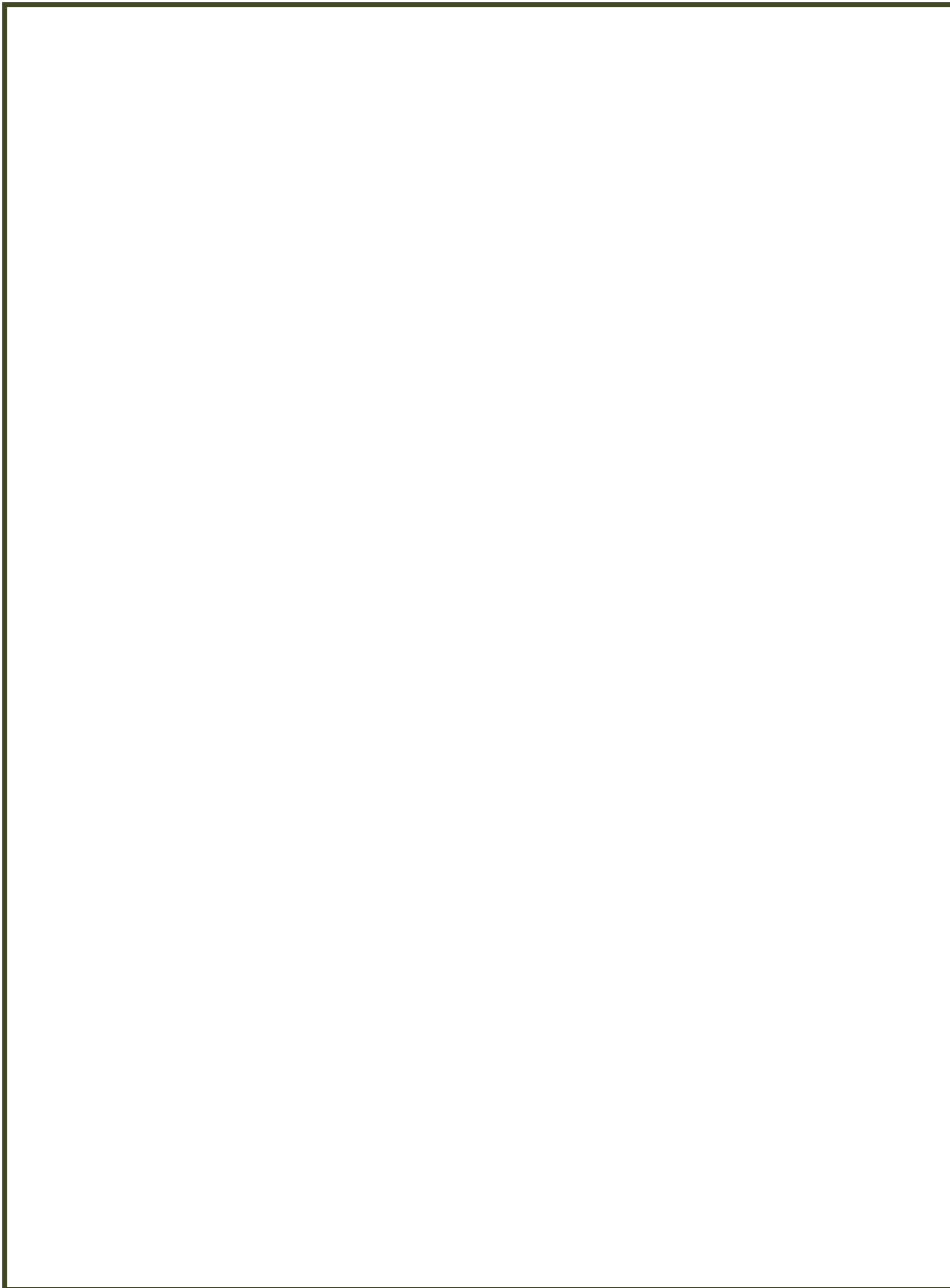
Ett viktigt rörelsestråk mellan Innerstaden och Linnéstaden samt mellan Haga och Haga Kyrkoplan. En gata med blandtrafik. Upphöjda korsningspunkter mellan Haga och Haga Kyrkoplan/Vasagatan.

MATERIALITET

Trottoarer, cykelbanor och körytor ska vara tydligt skilda åt genom en variation i dimension, kontrast och textur hos stenmaterialet. Korsningar, cykelbanor och gångstråk ska ha god tillgänglighet. Ett enhetligt stenmaterial binder ihop området runt Haga Kyrkoplan.

SPRÄNGKULLSGATAN SEKTION D-D'
(sektionens placering på sida 34)

Processen framåt

Fortsatt arbete

Gestaltningssprogrammet är avsett att användas som idématerial och utgångspunkt för det fortsatta gestaltungsarbetet under tiden fram till dess att stadsrummen inom detaljplaneområdet är byggda. Mycket av genomförandet kommer först att ske efter Västlänkens färdigställande 2026, varför tidshorisonten är lång och flertalet av besluten kommer att tas lång tid efter det att detaljplaneprocessen är avslutad.

Gestaltungsprocess

Frågor kommer att dyka upp under denna tid, som gestaltungsprogrammet inte svarar specifikt på. I takt med att till exempel byggnader och trafiklösningar som idag inte är bestämda tar form inom planområdena, får principerna och ambitionerna i gestaltungsprogrammet diskuteras vidare och tillämpas utifrån den aktuella platsen och dess förutsättningar. Diskussionerna kan ske i olika forum, så som i tävlingar, i projekteringsgrupper och i mark-/bygglovsgivning.

Nya stationsbyggnader, nya broar, trafikanläggningarna och den offentliga möbleringen och konsten blir tillägg i en kulturhistoriskt värdefull miljö, där varje ny struktur måste ha en hög arkitektonisk skärpa och bekräfta kulturmiljöns historiska berättar innehåll och upplevelsevärden.

De utformnings- och gestaltungsförslag som arbetas fram behöver kontinuerligt kvalitetsgranskas mot de ambitioner för stadsrummen som redovisas i det till detaljplanen tillhörande kvalitetsprogrammet samt mot de övergripande gestaltungsambitioner som redovisas i den inledande delen av detta gestaltungsprogram.

Gestaltungsprogrammet ersätter inte kvalitetsprogrammet för detaljplanerna utan kvalitetsprogrammet med dess kvalitetsmål och utvärderingsmetod behöver fortsatt användas för att verifiera kvaliteten i plangenomförandet. Gestaltungsprogrammet visar konkreta förslag på hur efterfrågade kvaliteter kan uppfyllas, men det kan även finnas andra sätt att uppnå dessa.

Aktörssamverkan

För den fortsatta gestaltungsprocessen är det centralt att de olika aktörerna som är involverade samverkar så att gestaltungsprogrammets grundläggande idéer kan förverkligas. Det krävs att varje aktör ser dels sin egen del, dels ansvaret för helheten, för att hela miljön ska fungera för alla som ska komma att använda den.

Kommunikatörer hos respektive aktör kan vara en viktig kompetens att involvera i samverkansprocessen, inte minst för temporära aktiviteter under byggtiden. Frågor att samverka kring kan vara underhåll, servicefunktioner, ordningsregler med mera. Utred vidare hur food trucks och pop-upbutiker/-caféer vid entréerna kan inrymmas i de framtida utvecklingsplanerna.

Detaljplanens genomförandedel bör redogöra för de avtal som krävs med olika aktörer, för att gestaltungsprogrammets ambitioner ska förverkligas.

Kungsparken och Haga Kyrkoplan

Park- och naturförvaltningen tar fram en parkutvecklingsplan för Kungsparken och Haga Kyrkoplan. I den fortsatta gestaltningsprocessen behöver hänsyn tas till denna strategiska plan.

Konst

Ett övergripande konstprogram bör tas fram för varje station, där dialog sker mellan ansvariga parter för utformningen av både stadsrummet, stationsentréerna och stationen under mark. Konstprogrammet kan ligga som grund för en tidig upphandling av konstnärer.

Medborgardialog

Det är för invånarna som dessa stadsrum byggs – i de samråd som kommer att hållas inom detaljplaneprocessen och i övriga sammanhang bör stor vikt läggas vid att nå så många olika grupper som möjligt. Indikatorgrupperna som presenteras i gestaltningsprogrammets inledande del kan användas i dialogen, antingen genom att dessa grupper aktivt söks upp eller genom att de används i kommunikationen som ett sätt att presentera gestaltningen.

Trafik

Trafiken skapar barriärer och gränser för rörelsemönstren i staden, speciellt för barn och personer med kognitiva svårigheter. Gestaltningsprogrammet rekommenderar att Park- och Allégatorna får en reducerad hastighet och att staken i mittremsan av Parkvägen ska utgå. Gestaltningsprogrammet rekommenderar att i samband med en reducerad hastighet längs Park- och Allégatorna så ska också skyltar i motorvägsstandard bytas ut till en skyltning anpassad till parkmiljön.

Cykel

Ett cykelgarage vid Allégatorna behöver en god utformning och funktion för att platsen ska upplevas som trygg och attraktiv. Frågor som är viktiga att beakta är om cykelgaraget kommer att vara bemannat? Hur mycket får cykelgaraget exponeras utan att det påverkar kulturmiljön negativt? Hur beaktar man trygghetsaspekter i området genom s.k. passiv övervakning?

